

Міжнародна
організація
праці

► Покращення безпеки та здоров'я на роботі (БЗР) на малих і середніх підприємствах (МСП)

VISION
ZERO
FUND

SCORE
Sustaining Competitive
and Responsible Enterprises

Міжнародна
організація
праці

▶ Вступ до програми навчання Безпека та здоров'я на роботі – день 1

Про МОП

Відділ із питань адміністрації праці, інспекції праці та безпеки й здоров'я на роботі (LABADMIN/OSH)

LABADMIN/OSH працює в таких сферах, як адміністрація праці, інспекція праці та безпека й здоров'я на роботі, розробляючи комплексні стратегії надання послуг і продуктів як ефективних вирішень пріоритетних проблем урядів, роботодавців і працівників. Через флагманську програму «Безпека і здоров'я для всіх» відділ надає підтримку партнерам МОП у чотирьох стратегічних напрямках: підвищення рівня знань, зміцнення спроможності держав, створення сприятливих національних рамкових умов і сприяння попиту на безпечні та здорові умови праці.

Програма «Сталі конкурентоспроможні та відповідальні підприємства» (SCORE)

SCORE – глобальна програма МОП, спрямована на підвищення продуктивності й покращення умов праці на малих і середніх підприємствах (МСП). Головна мета цієї програми – ефективна реалізація навчального комплексу SCORE Training, в якому практичні аудиторні заняття поєднуються з консультаціями безпосередньо на підприємствах. Додаткова інформація: ilo.org/score

Програма Vision Zero Fund (VZF)

VZF об'єднує уряди, організації роботодавців і працівників, компанії та інші зацікавлені сторони задля спільного руху вперед до зменшення до нуля кількості пов'язаних із роботою нещасних випадків, травм і захворювань із тяжким і смертельним наслідком у глобальних виробничо-збутових ланцюжках. Вона працює на світовому, національному рівнях і на рівні підприємств, покращуючи сприятливе середовище з безпечними та здоровими умовами праці, вдосконалюючи національні правові та політичні основи й запроваджуючи ефективніші механізми запобігання, захисту й компенсації для жінок і чоловіків, зайнятих у цільових виробничо-збутових ланцюжках. Додаткова інформація: ilo.org/vzf

► Покращення БЗР на малих і середніх підприємствах

Після проходження цього модуля учасники зможуть:

- Виявляти й оцінювати небезпечні фактори та ризики для безпеки та здоров'я
- Використовувати ключові практичні засоби та процедури для усунення або зменшення ризиків:
 - систему управління безпекою та здоров'ям на роботі й відповідну політику
 - спільний комітет із безпеки та здоров'я
 - відповідні стандарти безпеки
- Керувати повсякденною діяльністю здорових/безпечних робочих зон

Ефіопія

Методика навчання

- ▶ Два дні аудиторних навчальних занять із подальшим навчанням на підприємстві без відриву від роботи
- ▶ Практична підготовка, що веде до дій

День 1. Програма тренінгу за навчальним модулем

Час	Тема	Участь у заходах
08:30–10:00	- Вітання - Представлення учасників - Цілі тренінгу - Презентація програми Заняття 1: Вступ до безпеки та здоров'я на роботі на малих і середніх підприємствах: огляд і обґрунтування	Презентація Тренер та учасники Презентація та загальне обговорення
10:00–10:30	Перерва на чай/каву	
10:30–12:00	Заняття 2: Терміни та поняття з БЗР	Презентація – тренер
12:00–12:30	Вправа: «Знайдіть небезпечні фактори» Вправа Управління безпеки праці штату Новий Південний Уельс (Австралія)	Робота в групах і загальне обговорення
12:30–13:30	Обід	
13:30–14:30	Заняття 3: Оцінка ризиків: процес Крок 1: Виявити небезпечні фактори	Презентація – тренер
14:30–15:00	Перерва на чай/каву	
15:00–15:20	Вправа «На фабриці–1»: виявлення небезпечних факторів у вашій робочій зоні	Робота в групах і загальне обговорення
15:20–16:00	Крок 2: Визначити, кому може бути завдано шкоди та як саме. Оцінка наявного ризику Крок 3: Визначати заходи з контролю ризиків для безпеки та здоров'я і прийняття рішення щодо них	Презентація – тренер
16:00–16:30	Вправа «На фабриці–2»: Виявлення осіб, які зазнають ризику, та оцінка наявного рівня ризиків у робочих зонах	Робота в групах і загальне обговорення

День 2. Програма тренінгу за навчальним модулем

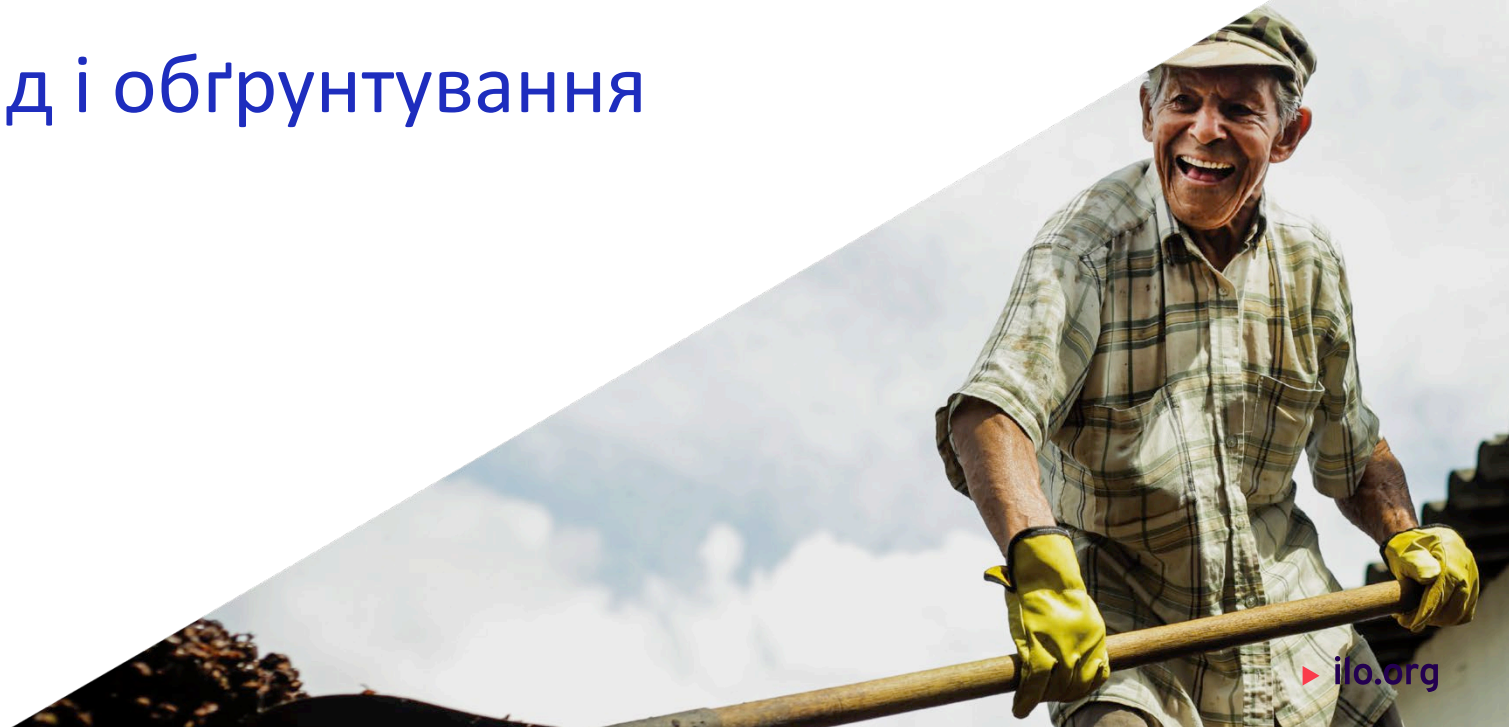
Час	Тема	Участь у заходах
08:30–08:40	Огляд підсумків дня 1 і вступ до дня 2	Презентація Тренер і учасники
08:40–10:00	Заняття 4: Ієрархія заходів із контролю	Презентація Тренер
10:00–10:30	Перерва на чай/каву	
10:30–11:00	Вправа «Готовий одяг»	Усі — загальне обговорення
11:00–12:30	Заняття 5: Оцінка ризиків (продовження) Вправа «На фабриці–3». Пропонування заходів із контролю	Презентація та вправа
12:30–13:30	Обід	
13:30–14:30	Заняття 6: Системи управління БЗР	Тренер і учасники
14:30–15:00	Перерва на чай/каву	
15:00–16:00	Заняття 7: Ужиття заходів Вправа щодо заходів	Презентація — тренер Презентація — тренер
16:00–16:30	Оцінювання тренінгів та пропозиції	Усі

Міжнародна
організація
праці

Заняття 1

Вступ до БЗР на МСП: огляд і обґрунтування

Цілі заняття 1

Після цього заняття ви зможете:

1. Зрозуміти важливе значення безпеки та здоров'я на роботі для покращення життя працівників і здоров'я населення світу
2. Усвідомити роль малих і середніх підприємств у покращенні БЗР

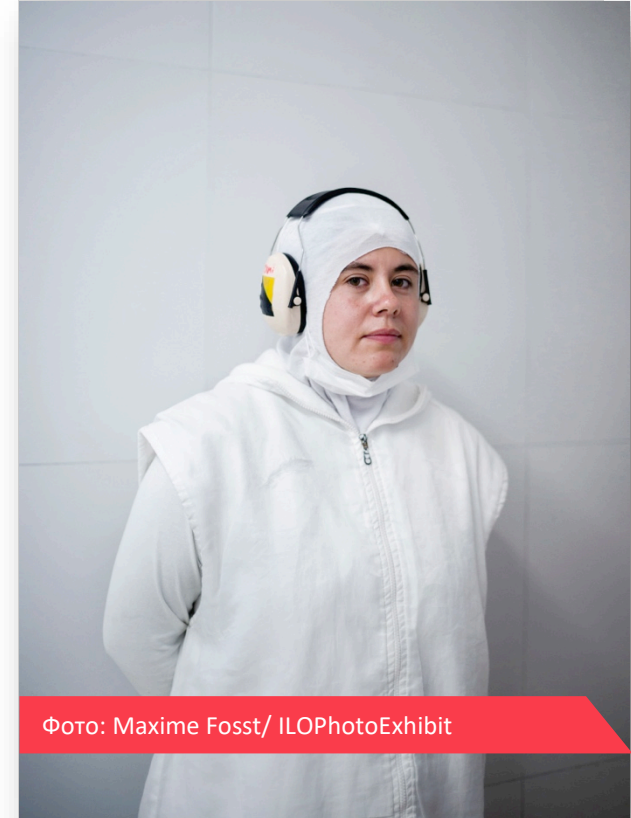

Фото: Maxime Fosst/ ILOPhotoExhibit

Міжнародна
організація
праці

10

► Як ви розумієте БЗР?

Безпека та здоров'я на роботі

- ▶ Термін «на роботі» означає питання, пов'язані з трудовим життям
- ▶ «Безпека на роботі» — це стан, коли відсутні шкода, травми або збитки
- ▶ «Здоров'я на роботі» — це стан повного фізичного, душевного та соціального добробуту, а не тільки відсутність хвороб і фізичних дефектів
- ▶ «Безпека та здоров'я на роботі» — це дисципліна, що займається запобіганням професійним травмам і професійним захворюванням, а також захистом і покращенням безпеки та здоров'я працівників

► Навіщо здійснювати заходи з БЗР на робочих місцях?

1. **Захист безпеки та здоров'я працівників — потрібна справа**

- Щороку в світі 2,78 мільйона працівників гинуть, а 374 мільйони отримують травми внаслідок нещасних випадків на роботі без смертельного наслідку
- Щодня у світі травми на роботі отримує більше одного мільйона працівників
- *Це неприйнятне явище спричиняє колосальні соціальні та економічні витрати*

► Навіщо здійснювати заходи з БЗР на робочих місцях?

2. Юридична відповідальність

- Роботодавці зобов'язані захищати своїх працівників
- Роботодавці зобов'язані захищати свій бізнес від ризиків
- Роботодавці зобов'язані сприяти зменшенню масштабів пандемії через реалізацію заходів із БЗР проти COVID-19 та інших хвороб

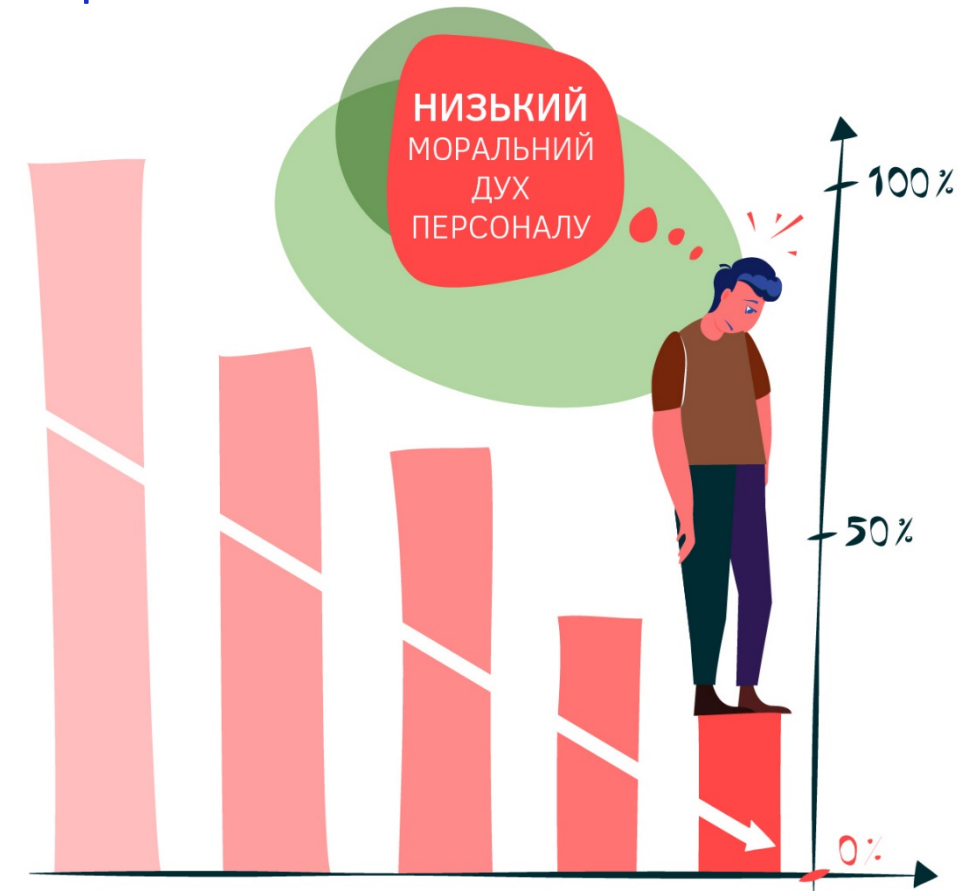

Навіщо здійснювати заходи з БЗР на робочих місцях?

3. Вигоди для бізнесу

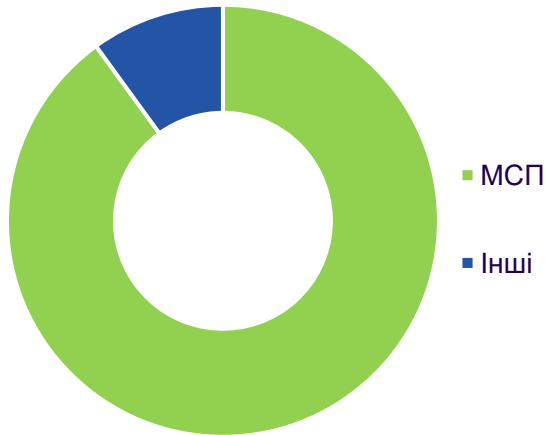
Що трапляється, коли працівники вважають, що їхні робочі зони є небезпечними?

- ▶ Моральний дух?
- ▶ Продуктивність праці?
- ▶ Невиходи на роботу?
- ▶ Звільнення?
- ▶ Колективні трудові спори?

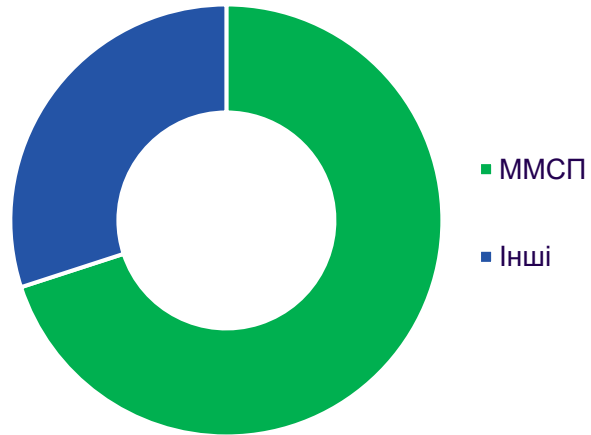

Чому БЗР на МСП має значення?

Підприємства світу

Зайнятість

МСП складають 90% підприємств. На МСП, мікропідприємства й самозайнятих працівників припадає майже 70% зайнятих у світовому масштабі

Покращення БЗР на МСП означає покращення здоров'я населення всього світу!

Соціальна справедливість, гідна праця

Вправа «Мале підприємство, великі проблеми»

- ▶ З якими викликами МСП стикаються в процесі реалізації заходів із безпеки та здоров'я на роботі?
- ▶ Що МСП можуть робити для сприяння безпеці та здоров'ю на роботі?

Колумбія

Проблеми щодо БЗР

- ▶ Відсутність власних спеціалістів із БЗР
- ▶ Відсутність доступу до сторонніх служб БЗР
- ▶ Обмежений досвід роботодавців і працівників цих МСП
- ▶ Обмежене знання того, що таке «безпечне» обладнання й устаткування
- ▶ Імовірна вартість удосконалень
- ▶ Обмежений доступ до інформації і можливостей щодо навчання

Колумбія

Що можуть зробити МСП?

- ▶ Малим підприємствам необхідно поглиблювати знання про правила БЗР, безпечні системи виконання робіт і законодавство
- ▶ Малим підприємствам необхідно запроваджувати / створювати системи та ресурси для БЗР

ПАМ'ЯТАЙТЕ!

Для покращення БЗР необхідно налагодити співробітництво роботодавців, керівників і працівників

«БЗР — справа кожного»

Обов'язки роботодавців

- ▶ Підвищувати рівень обізнаності: роботодавці повинні співпрацювати з органами охорони здоров'я для сприяння безпеці та здоров'ю на роботі
- ▶ Навчання: роботодавці повинні забезпечити навчання працівників і безпосередніх керівників із питань правильного виконання роботи та захисту життя їх самих і їхніх колег
- ▶ Роботодавець повинен забезпечити створення та ефективне функціонування комітету з безпеки та здоров'я згідно з національними законодавством і практикою

Ефіопія

Обов'язки працівників

- ▶ Працівники також повинні співпрацювати з керівництвом підприємства для покращення безпеки та здоров'я на роботі
- ▶ Працівники зобов'язані проходити навчання, забезпечене роботодавцем
- ▶ Працівники зобов'язані дотримуватися заходів контролю, встановлених роботодавцем
- ▶ Працівники зобов'язані правильно користуватися пристроями безпеки та засобами захисту й не допускати, щоб вони ламалися або ставали небезпечними
- ▶ Працівники повинні негайно повідомляти свого безпосереднього керівника про будь-яку ситуацію, яка, на їхню думку, становить небезпеку і яку вони не можуть усунути самостійно

Колумбія

Міжнародна
організація
праці

Заняття 2

Терміни та поняття з БЗР

Цілі заняття 2

Після цього заняття ви зможете:

1. Описати цілі, принципи й характеристики БЗР та їхнє важливе значення
2. Зрозуміти важливість розбудови та підтримання культури профілактики в галузі безпеки та здоров'я на роботі
3. Усвідомити роль підприємства в сприянні здоров'ю населення світу

Фото: Maxime Fosst / Photo Exhibit

▶ Небезпечний професійний фактор

- ▶ **Небезпечний професійний фактор** — це будь-що, здатне завдати шкоди або ушкодження здоров'ю людини
- ▶ Небезпечні фактори присутні практично на кожному підприємстві та існують у багатьох формах

Професійні фактори, небезпечні для здоров'я

Приклади:

- ▶ неогороджена машина
- ▶ волога підлога
- ▶ нестійкі предмети
- ▶ електричний струм

Професійні фактори, небезпечні для здоров'я

- ▶ Будь-що, здатне створити або спричинити проблеми зі здоров'ям на роботі

Приклади:

- ▶ контакт із хімічними речовинами / пестицидами (інсектицидами, фунгіцидами, гербіцидами тощо)
- ▶ контакт із пилом від сільськогосподарських рослин або тварин
- ▶ регулярне чи епізодичне носіння вантажів
- ▶ фактори, небезпечні для психосоціального здоров'я
- ▶ тривалий час можуть бути прихованими

ФАКТОР,
НЕБЕЗПЕЧНИЙ
ДЛЯ ЗДОРОВ'Я

► Як небезпечні речовини потрапляють до організму?

- **Вдихання:** наприклад, газу, азбестових волокон, деревного пилу, цвілі тощо
- **Абсорбція через шкіру:** наприклад, розчинника
- **Потрапляння всередину/ковтання:** наприклад, хімічної речовини, що зберігається в пляшці без етикетки

Абсорбція означає надходження речовини з навколишнього середовища до організму

Фактори, небезпечні для психосоціального здоров'я

- ▶ **Стрес, пов'язаний з роботою:** вимоги робочого завдання не відповідають спроможності, ресурсам або потребам працівників або перевищують їх
- ▶ **Насильство та домагання:** неприйнятна поведінка і практика або погрози такими діями, одиничні чи багаторазові, що завдають фізичної, психологічної, сексуальної чи економічної шкоди, призводять або можуть призвести до такої шкоди
- ▶ **Гендерно зумовлене насильство та домагання:** означають насильство та домагання, спрямовані на людей через їхню стать чи ґендер

Ризик

- ▶ **Ризик = імовірність шкоди X тяжкість шкоди**
- ▶ Ризик — це поєднання **імовірності** (високої чи низької) того, що небезпечний фактор завдасть шкоди, разом із показником **можливої тяжкості шкоди**
- ▶ **Прийнятний ризик** — це ступінь, до якого особа, організація чи суспільство готові терпіти фактор, що становить небезпеку хвороби чи травми

► Який небезпечний фактор присутній тут?

► Пам'ятайте:

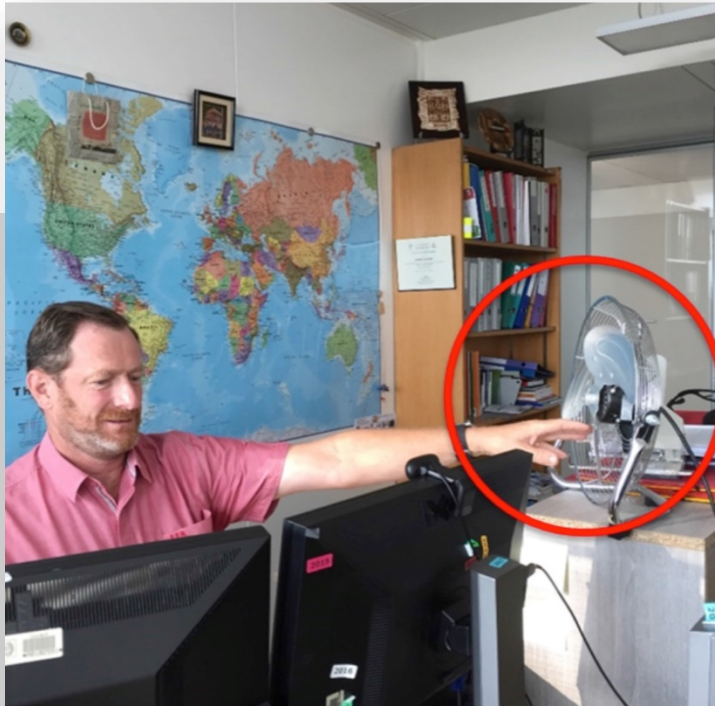
небезпечний фактор — це будь-що,
здатне завдати шкоди

► Ризик = імовірність шкоди X тяжкість шкоди

► Ризик = імовірність шкоди X тяжкість шкоди

Рівні ризику та матриці ризиків

▶ На основі ймовірності настання й тяжкості наслідків (ушкодження здоров'я або порушення безпеки) здійснюється оцінка ризиків і визначається їхній рівень

Імовірність (вірогідність) настання події	Потенційна тяжкість або наслідки події		
	Незначна	Помірна	Дуже висока
Малоймовірна	Низький ризик	Низький ризик	Середній ризик
Імовірна	Низький ризик	Середній ризик	Високий ризик
Дуже імовірна	Середній ризик	Високий ризик	Високий ризик

Імовірність настання події

- ▶ Подія малоїмовірна
- ▶ Подія імовірна
- ▶ Подія дуже імовірна

Імовірність (вірогідність) настання події	Потенційна тяжкість або наслідки події		
	Незначна	Помірна	Дуже висока
Малоїмовірна	Низький ризик	Низький ризик	Середній ризик
Імовірна	Низький ризик	Середній ризик	Високий ризик
Дуже імовірна	Середній ризик	Високий ризик	Високий ризик

Тяжкість шкоди

- ▶ Незначна
- ▶ Помірна
- ▶ Дуже висока

Імовірність (вірогідність) настання події	Потенційна тяжкість або наслідки події		
	Незначна	Помірна	Дуже висока
Малоймовірна	Низький ризик	Низький ризик	Середній ризик
Імовірна	Низький ризик	Середній ризик	Високий ризик
Дуже імовірна	Середній ризик	Високий ризик	Високий ризик

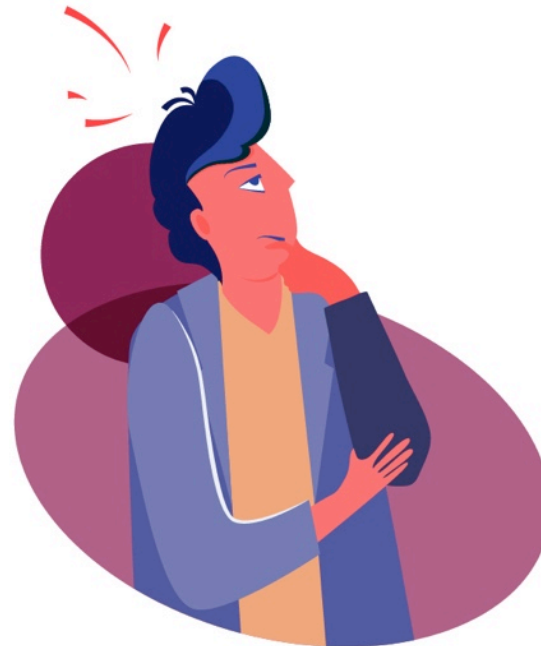
Рівні ризику

Виберіть імовірність і тяжкість кожного небезпечного фактора.
Орієнтовний рівень ризику — на перетині цих двох чинників.

- Низький ризик
- Середній ризик
- Високий ризик

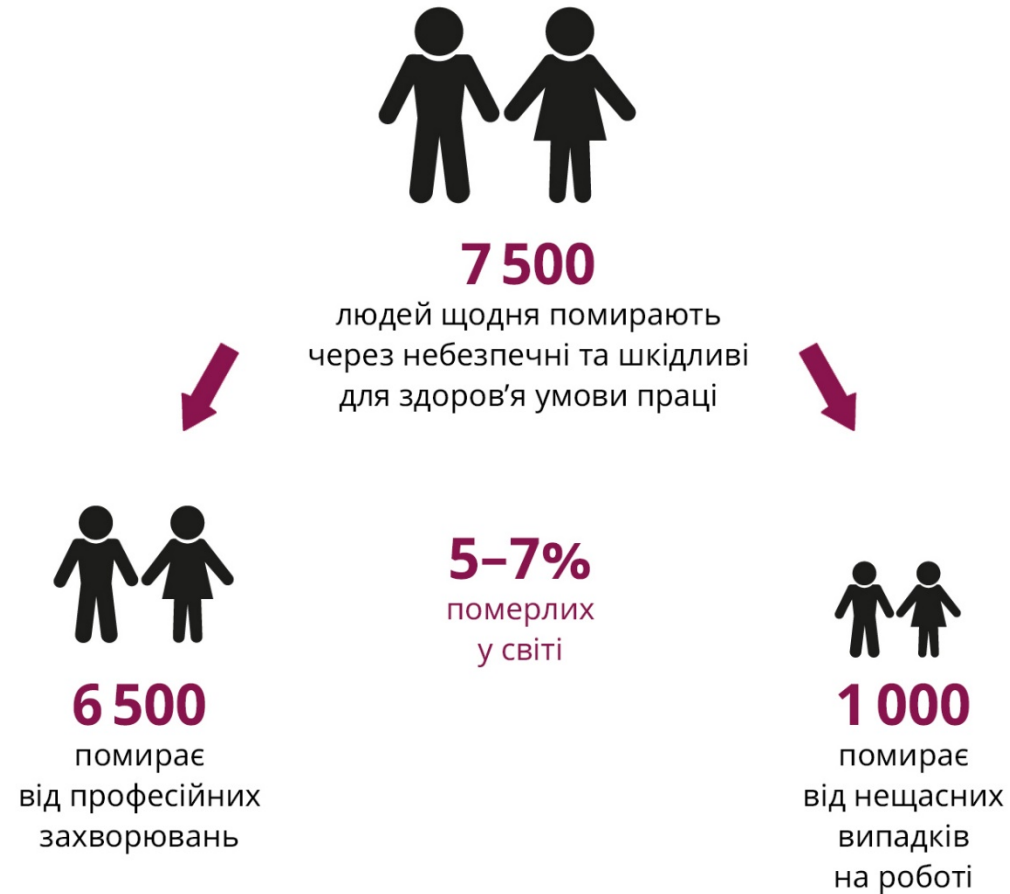
Імовірність (вірогідність) настання події	Потенційна тяжкість або наслідки події		
	Незначна	Помірна	Дуже висока
Малоймовірна	Низький ризик	Низький ризик	Середній ризик
Імовірна	Низький ризик	Середній ризик	Високий ризик
Дуже імовірна	Середній ризик	Високий ризик	Високий ризик

- Небезпечний фактор чи ризик?
- Небезпечний фактор залишився?
- Прийнятний ризик

Нещасні випадки на роботі й професійні захворювання

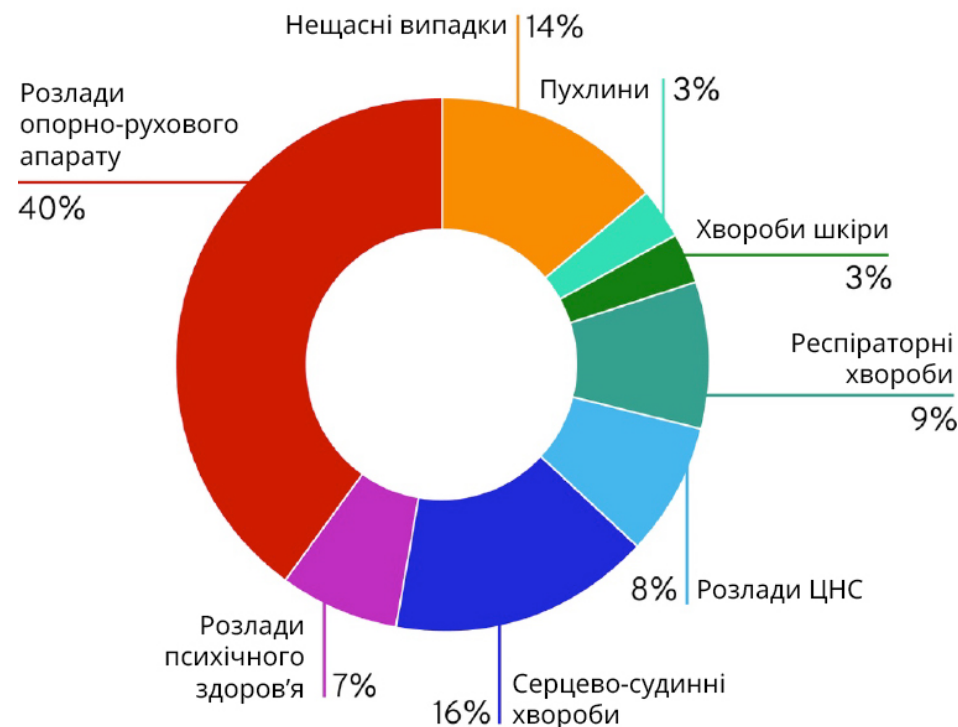
- ▶ Здорові та безпечні робочі зони можуть запобігати нещасним випадкам на роботі й професійним захворюванням

Витрати, спричинені нещасними випадками на роботі та професійними захворюваннями

Ці небажані події сильно впливають на нашу глобальну економіку, спричиняючи збиток, що дорівнює 4% річного ВВП

Світові витрати на відшкодування, пов'язані з нещасними випадками на роботі та професійними захворюваннями

Частки нещасних випадків і професійних витрат у витратах на відшкодування

Нещасні випадки на роботі

- ▶ Подія, що настає внаслідок або в процесі роботи та призводить до смертельної або не смертельної травми
- ▶ Нещасні випадки на роботі спричиняються багатьма факторами (причинно-наслідковий зв'язок)
- ▶ Імовірність отримання травми на роботі молодими працівниками є на 40% вищою, ніж літніми (European Agency for Safety and Health, 2018)

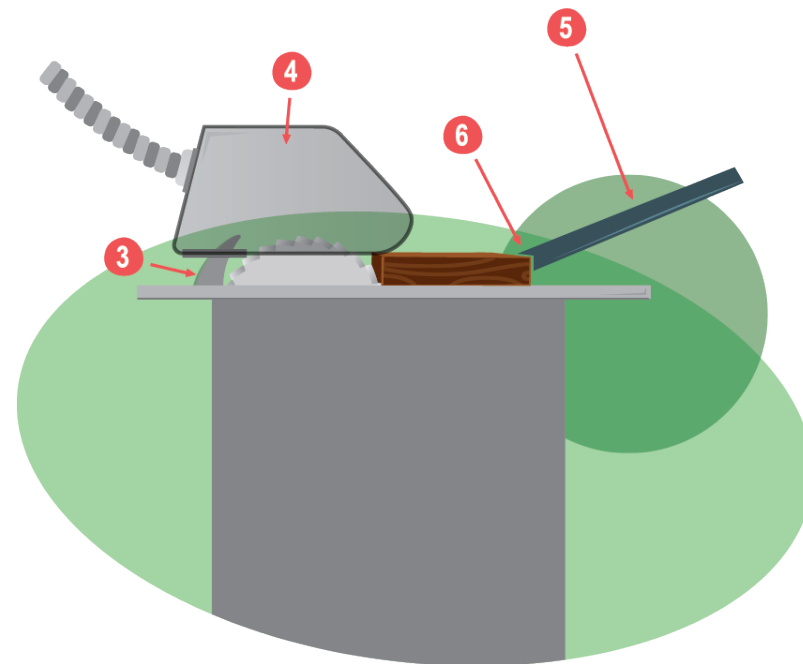
ЦИРКУЛЯРНІ ВЕРСТАТИ

ЦИРКУЛЯРНІ ПИЛКИ ПОВИННІ МАТИ НИЖЧЕНАВЕДЕНІ ЕЛЕМЕНТИ

Запобіжний клин **3**

Верхній захист, який можна опустити якомога ближче до заготовки **4** Ці елементи перешкоджають викиданню деревини в вашому напрямку і не дозволяють вам торкнутися полотна циркулярної пилки, коли ви користуєтесь такою пилкою.

Щоб унеможливити порізи під час експлуатації циркулярної пилки, тримайте руки подалі від її полотна. Якщо вам необхідно наблизитися до полотна менш ніж на 30 см, користуйтеся штовхачем **5** завдовжки мінімум 45 см, який має трикутний паз на кінці **6** Завдяки цьому ваша рука знаходитиметься далеко від полотна, що обертається.

Приклад причинно-наслідкового зв'язку

- ▶ Нещасні випадки зазвичай спричиняються багатьма факторами, безпосередніми причинами, першопричинами та корінними причинами

Професійні захворювання

- ▶ Будь-яке захворювання, отримане в результаті впливу факторів ризику, що виникають у зв'язку з трудовою діяльністю
- ▶ Приклади: втрата слуху, спричинена шумом; силікоз (захворювання легень, спричинене вдиханням пилу, який містить вільний кристалевий діоксид силіцію); захворювання опорно-рухового апарату, спричинені одноманітною напруженою працею тощо

▶ Небезпечна подія та аварійна ситуація

▶ Небезпечна подія

Легко ідентифікована подія, визначена в національних законах і нормативних актах, що може спричинити травму чи захворювання осіб, котрі працюють, або населення (наприклад, відмова крана)

▶ Аварійна ситуація

Без травмування, але в національному законодавстві не визначена

Розслідування нещасних випадків/захворювань і аварійних ситуацій

Нещасні випадки, захворювання та аварійні ситуації повинні розслідуватися й аналізуватися з метою:

- ▶ встановити, чому вони трапилися (причини)
- ▶ зібрати та зберегти докази для подання претензій
- ▶ визначити заходи контролю, потрібні для запобігання їх повторенню
- ▶ запобігти будь-яким травмам або втраті працездатності в подальшому

▶ Запитання, на які необхідно відповісти при розслідуванні

Усі нещасні випадки на роботі/професійні захворювання (інциденти) необхідно розслідувати, щоб відповісти на такі запитання:

- ▶ Хто отримав травму, постраждав від погіршення здоров'я або іншим чином був причетний до події, що розслідується?
- ▶ Де трапився інцидент?
- ▶ Коли трапився інцидент?
- ▶ Що трапилося під час інциденту?
- ▶ Як трапився інцидент?
- ▶ Чому трапився інцидент?

Повідомлення про інциденти, їх облік і розслідування

- ▶ Повідомляйте про всі інциденти згідно з вимогами національного законодавства
- ▶ Реєструйте всі інциденти, щоб підприємство могло враховувати такий досвід і вживати заходів для запобігання аналогічним випадкам

▶ ДОДАТОК І. ЗРАЗОК ФОРМИ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ІНЦИДЕНТИ НА РОБОТІ

Інструкції

Заповніть цю форму для повідомлення про інцидент на роботі, що призвів до травми чи захворювання, небезпечної події чи аварійної ситуації. Поверніть заповнену форму: _____

Ця форма слугує для документальної фіксації таких інцидентів (виберіть усі підходящі варіанти):

☐ **Нещасний випадок на роботі** ☐ **Професійне захворювання** ☐ **Небезпечна подія** ☐ **Інша аварійна ситуація**

Потерпіла особа — заповнюється травмованою/захворілою особою, якщо це є можливим.

Прізвище особи, що заповнила повідомлення: _____

Стать _____ Дата народження _____ Дата початку роботи _____

Функція _____ Підрозділ _____

Прізвище безпосереднього керівника: _____

Дата і час інциденту: _____

Де точно трапився інцидент? _____

Пов'язані особи: _____

Опишіть якомога докладніше, що сталося

Наприклад: —назва речовини;
—назва і тип машини або транспортного засобу;
—події, що призвели до інциденту;
—роль, яку зіграла (зіграли) будь-яка особа (будь-які особи).

У випадку тілесного ушкодження детально опишіть, що робила потерпіла особа.

Зазначте всі заходи, вжиті після того для запобігання аналогічному інциденту. За потреби

зробіть це на окремому аркуші паперу. _____

Свідки: _____

Заповнюється тільки у випадку нещасного випадку на роботі чи професійного захворювання

Вид травми/захворювання: _____

Причина втрати часу, травми або першої допомоги: _____

Чи було потрібно лікування? Якщо так, назва лікарні/прізвище лікаря: Так ☐ Ні ☐

Підпис працівника Дата Підпис керівника Дата

► Культура профілактики в галузі безпеки та здоров'я

*«Краще **берегтись**, ніж потім лікуватись»*

► «Запобігання» означає недопущення настання якоїсь події

Нещасні випадки на роботі та погіршення стану здоров'я спричиняють надзвичайно велике навантаження, зашкоджуючи репутації надійного ділового партнера та підриваючи стале економічне зростання. Іншими словами — **запобігання окупається**

► Культура профілактики в галузі безпеки та здоров'я

Право на безпечне та здорове робоче середовище, забезпечене державою, роботодавцями та працівниками через систему визначених прав, обов'язків і відповідальності, де принципу запобігання надано **найвищий пріоритет**

Конвенція 2006 року про основи, що сприяють безпеці та здоров'ю на роботі (№ 187):
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---lab_admin/documents/genericdocument/wcms_752043.pdf

Оцінка ризиків у робочих зонах: запобіжний інструмент для забезпечення безпечніших/здоровіших умов праці

- Оцінка ризиків: ретельне вивчення можливих пов'язаних із роботою причин травмування або погіршення здоров'я
- Мета: забезпечити, щоб ніхто не травмувався та не захворів

Оцінка ризиків

- ▶ Ретельне вивчення можливих пов'язаних із роботою причин травмування або погіршення здоров'я
- ▶ Відповідальність за проведення оцінки ризиків лежить на роботодавцях
- ▶ Основоположне значення має співпраця із працівниками
- ▶ Завдання з проведення оцінки ризиків може бути покладено на особу (чи групу), котра знає певне підприємство та робочі процеси й має належні навички у сфері БЗР

Оцінка ризиків у повсякденному житті

Приклад: перехід дороги

- ☐ Я подивлюсь в обидва боки та піду?
- ☐ Я скористаюся «зеброю»?
- ☐ Я скористаюся переходом?
- ☐ Так само на кожній дорозі? Ні
 - Швидкість автомобілів!
 - Чи є дорога прямою?

Фото: christian-wiediger-unsplash

Оцінка ризиків

Крок 1. Виявити небезпечні фактори і причини їхньої присутності

Крок 2. Визначити, кому може бути завдано шкоди

Крок 3. Проаналізувати ризики: визначити заходи контролю ризиків для безпеки та здоров'я і прийняти відповідне рішення щодо них

Крок 4. Зафіксувати, хто відповідає за реалізацію заходів контролю і яких саме, а також строки виконання

Крок 5. Здійснити моніторинг та перегляд оцінки ризиків і за потреби оновити її

Шаблон оцінки ризиків

Крок 1	Крок 2	Крок 3		Крок 4		
Які небезпечні фактори присутні?	Кому може бути завдано шкоди та як саме?	Що ви вже робите?	Які подальші дії потрібні?	Виконавець	Термін	Виконано
Контакт із деревним пилом						
Машини						
Ручна обробка						
Крок 5. Здійснити моніторинг і перегляд оцінки ризиків і за потреби оновити її						

Вправа 1 «Знайдіть небезпечні фактори» – вправа зі штату Новий Південний Уельс (Австралія)

*Скільки небезпечних
факторів ви можете
знайти?*

*Скільки небезпечних
факторів ви можете
знайти?*

Скільки небезпечних факторів ви можете знайти?

Скільки небезпечних
факторів ви можете
знайти?

Скільки небезпечних факторів ви можете знайти?

*Скільки небезпечних
факторів ви можете
знайти?*

Міжнародна
організація
праці

Заняття 3

Оцінка ризиків

Соціальна справедливість, гідна праця

Цілі заняття 3

Після цього заняття ви розумітимете поняття «оцінка ризиків» і зможете:

1. Виявляти небезпечні фактори
2. Визначати, кому може бути завдано шкоди та як саме
3. Оцінювати ризики
4. Знати й використовувати карти і матриці ризиків

Фото: Maxime Fossat / Photo Exhibit

Оцінка ризиків

- Як правило, ми приділяємо увагу тільки ризику, АЛЕ під час проведення оцінки ризиків необхідно **зосередитися на небезпечних факторах**

- ▶ Жодні нещасні випадки не трапляються без участі людей

- ▶ Нещасні випадки трапляються за участі людей

5 кроків оцінки ризиків

Крок 1. Виявити небезпечні фактори і причини їхньої присутності

Крок 2. Визначити, кому може бути завдано шкоди

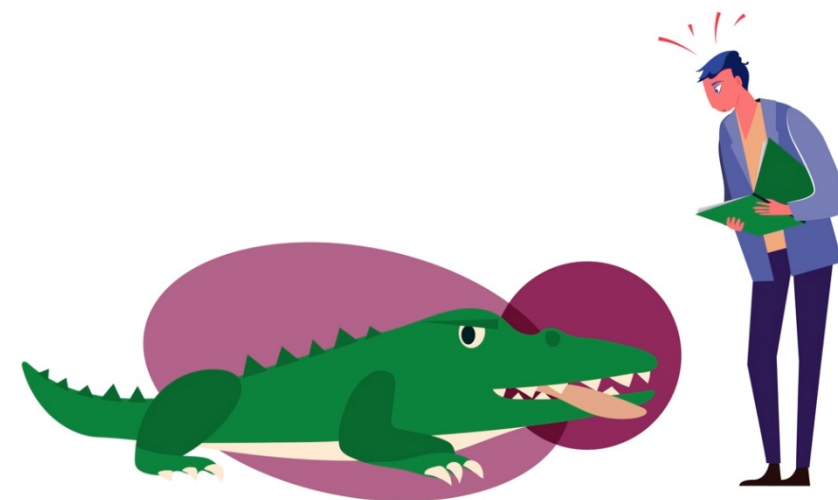
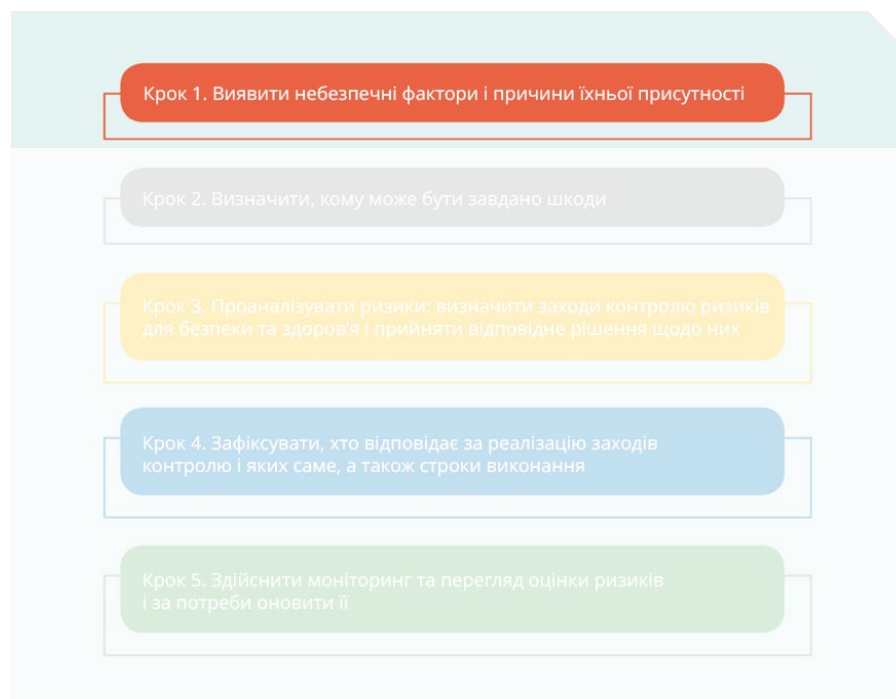
Крок 3. Проаналізувати ризики: визначити заходи контролю ризиків для безпеки та здоров'я і прийняти відповідне рішення щодо них

Крок 4. Зафіксувати, хто відповідає за реалізацію заходів контролю і яких саме, а також строки виконання

Крок 5. Здійснити моніторинг та перегляд оцінки ризиків і за потреби оновити її

Виявлення небезпечних факторів

- ▶ Це перший крок оцінки ризиків, мета якої — забезпечити безпеку та здоров'я на роботі
- ▶ Виявлення небезпечних факторів – це визначення того, що може заподіяти шкоду людям, які перебувають на підприємстві, наприклад, продукція, ситуації тощо

Як виявити небезпечні фактори?

Проведені перевірки та обстеження підприємства

Письмові/усні повідомлення про небезпечні фактори/нещасні випадки

Повторне обстеження підприємства

Комітет із безпеки та здоров'я, якщо він існує

Попереджувальні етикетки чи знаки

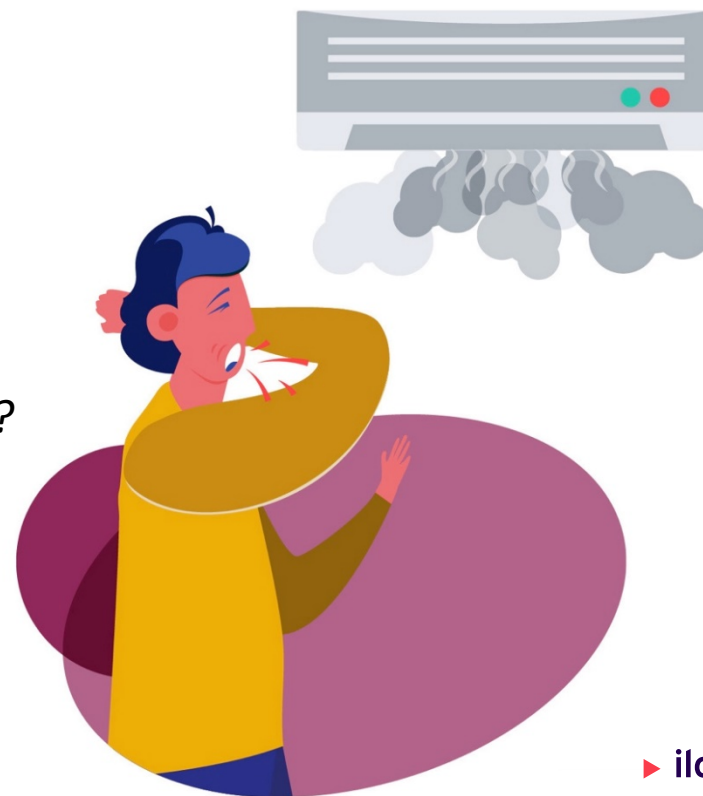
Посібники або інструкції виробників

Звіти консультантів

Національні та міжнародні керівні документи

Ще кілька порад щодо виявлення небезпечних факторів

- ▶ Ми можемо отримувати інформацію від наших органів чуття: зору, слуху, нюху... Проте, слід бути обережними, тому що, наприклад, відсутність запаху не означає, що в повітрі робочої зони немає небезпечної речовини!
- ▶ Подивіться на способи роботи, що застосовуються:
 - Чи зазнають працівники дії пари, рідин, пилу тощо?
- ▶ Спрогнозуйте спосіб роботи: як вона виконуватиметься?
 - Чи можливо, що працівники зазнаватимуть дії пари, рідин, пилу тощо?
- ▶ Чому присутній небезпечний фактор?
 - Можливо, через недоліки в інших робочих процесах

Поговоріть із працівниками

- ▶ Запитайте працівників про небезпечні фактори на робочому місці
- ▶ Запитайте працівників, чи виникала в них аварійна ситуація
- ▶ Запитайте працівників, чому трапилася аварійна ситуація
- ▶ Визначаючи, як контролювати ризики, запитайте працівників, що можна зробити для зменшення ризику

Залучення працівників є дуже важливим і має економічний сенс

Фото: Maxime Fossat / Photo Exhibit

Як збирати інформацію?

Користуйтеся контрольними списками

- ▶ Переліки запитань із відповіддю «так» або «ні», на які слід відповідати щоразу, коли проводиться оцінка ризиків або перевірка підприємства
- ▶ Слугує письмовим документом, що показує результати перевірки та виявлені небезпечні фактори
- ▶ Запитання/відповіді можна пристосувати до потреб вашого підприємства

Зразок контрольного переліку	Так	Ні
Чи є підприємство в цілому чистим і охайним?		
Чи регулярно видаляються бруд, сміття і відходи?		
Чи забезпечено регулярне миття і підмітання підлог?		
Чи підтримується, зокрема, чистота стель?		
Чи забезпечено відсутність на робочих столах і верстатах зайвих предметів?		
Чи наявні відповідні позначення: (1) для заохочення належних заходів безпеки та підтримання порядку? (2) для попередження про небезпечні фактори у робочій зоні?		
Чи безпечно складаються всі матеріали, комплектуючі вироби та запаси?		
Чи забезпечено належне позначення/маркування місць для зберігання?		
Чи забезпечено відсутність запасів, сміття та зайвих предметів у всіх проходах і прольотах та на всіх сходах?		
Чи передбачено окремі контейнери для збирання запасів і сміття?		
Чи є поверхні підлог рівними, неслизькими (тобто без слідів води, олії або інших рідин) та у належному стані?		
Чи влаштовано пандуси для легкого пересування матеріалів і працівників?		
Чи мають проходи/прольоти потрібну ширину та чітку розмітку пофарбованими лініями?		
Чи відсутні у проходах/прольотах перешкоди, які могли б заважати потоку товарів та людей?		
Чи влаштовані окремі пішохідні доріжки, чітко помічені для відрізнєння їх від проїжджої частини (наприклад, у складах)?		
Чи розміщено інформацію про порядок евакуації у випадку пожежі, чи проводилося практичне відпрацювання евакуації?		
Чи проводилися регулярні перевірки та технічне обслуговування первинних засобів пожежогасіння, пожежних виходів тощо?		

Контрольні переліки

- ▶ Переліки запитань із відповіддю «так» або «ні», на які треба відповідати щоразу, коли проводиться оцінка ризиків або перевірка підприємства
- ▶ Особа, яка проводить перевірку, також має заповнити розділ «Потрібний захід»

Переваги:

- ▶ Висвітлює значущі питання щодо безпеки та здоров'я
- ▶ Письмовий документ про результати перевірки та виявлені проблеми
- ▶ Основа для звіту та обговорення конкретного небезпечного фактора

► I. ПОЛІТИКА, ПЛАНУВАННЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ

02

1 Розробіть і опублікуйте заяву про зобов'язання і відповідальність керівництва щодо зменшення ризику впливу вірусу та передачі COVID-19 на робочих місцях, консультуючись із представниками працівників.

Чи пропонуєте Ви цей захід?

Ні Так ПРІОРИТЕТ

Примітки:

2 Розробіть план забезпечення готовності та реагування з метою профілактики COVID-19 на робочому місці, враховуючи всі напрями роботи та завдання, що виконуються працівниками, та потенційні джерела зараження.

Чи пропонуєте Ви цей захід?

Ні Так ПРІОРИТЕТ

3 Регулярно консультуйтеся зі своїми службами з питань здоров'я на роботі, місцевими органами охорони здоров'я або іншими партнерами, які, можливо, розробили інформаційні матеріали з просування профілактики ризику інфікування вірусом на робочому місці та інші технічні рекомендації.

Чи пропонуєте Ви цей захід?

Ні Так ПРІОРИТЕТ

Примітки:

4 Створіть на підприємстві систему надання працівникам актуальної та достовірної інформації про перебіг ситуації з COVID-19, з посиланням на інформацію, оприлюднену національними чи місцевими органами охорони здоров'я.

Чи пропонуєте Ви цей захід?

► I. ПОЛІТИКА, ПЛАНУВАННЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ

1 Розробіть і опублікуйте заяву про зобов'язання і відповідальність керівництва щодо зменшення ризику впливу вірусу та передачі COVID-19 на робочих місцях, консультуючись із представниками працівників.

Чи пропонуєте Ви цей захід?

Ні Так ПРІОРИТЕТ

цього з ними, передбачати надання першої та медичної допомоги, протипожежні заходи і евакуацію всіх людей, які перебувають на підприємстві; забезпечувати відповідне інформування і навчання всіх працівників організації на всіх рівнях, включно з регулярними тренуваннями з запобігання надзвичайним ситуаціям, забезпечення готовності до них і реагування на них.

7 Заохочуйте дистанційну роботу неключових працівників, щоб звести до мінімуму поширення COVID-19 на робочому місці.

Чи пропонуєте Ви цей захід?

Ні Так ПРІОРИТЕТ

Примітки:

Всесвітня гармонізована система класифікації і маркування хімічних речовин

- ▶ Єдина система класифікації і маркування хімічних речовин, запропонована ООН
- ▶ Мета: інформування та захист осіб, залучених у виробництві, обробці, транспортуванні, використанні та утилізації хімічних речовин, а також навколишнього середовища
- ▶ Країни, що запровадили ВГС, «говорять однією мовою» в класифікації хімічних речовин і повідомленнях про небезпечні фактори
- ▶ Корисна для транспортних та інших працівників, працівників аварійних служб і споживачів у процесі виявлення небезпечних факторів

ВИБУХОВА
РЕЧОВИНА

ЗАЙМИСТА
РЕЧОВИНА

ОКИСНЮВАЛЬНА
РЕЧОВИНА

ГАЗ ПІД ТИСКОМ

ШКІДЛИВА РЕЧОВИНА,
АБО РЕЧОВИНА, ЩО
ПОДРАЗНЮЄ

НЕБЕЗПЕЧНО
ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ

НЕБЕЗПЕЧНО
ДЛЯ ЗДОРОВ'Я

РЕЧОВИНА, ЩО
ВИКЛИКАЄ КОРОЗІЮ

ТОКСИЧНА
РЕЧОВИНА

Етикетки ВГС

1

2-пропанол

2

НЕБЕЗПЕЧНО

3

- Легкозаймиста речовина та пара
- Викликає незначне подразнення шкіри
- Викликає сильне подразнення очей
- Може викликати дрімоту або запаморочення

4

Тримати подалі від джерел тепла/іскор/відкритого вогню/гарячих поверхонь. Не палити. Уникати вдихання пилу/диму/газу/туману/парів/бризок. У ВИПАДКУ ПОТРАПЛЯННЯ ДО ОЧЕЙ: обережно промити водою протягом кількох хвилин. Зніміть контактні лінзи, якщо вони є і це легко зробити. Продовжуйте промивати. Може бути шкідливим у разі поглинання через шкіру. Викликає подразнення шкіри, подразнення очей, може бути шкідливим у разі проковтування.

5

Acme Chemical - 101 Main Street - Anywhere - USA

6

1

Ідентифікатор продукту / інформація про складові

2

Сигнальне слово

3

Характеристика небезпеки

4

Запобіжні заходи

5

Ідентифікатор постачальника

6

Піктограми

Паспорт безпеки речовини (ПБР) – 1

Основні цілі:

Надання повної інформації про небезпечні фактори: наприклад, як саме продукт може завдати шкоди користувачам, і настанови з потрібних запобіжних заходів

1. **Ідентифікатор:** продукту і постачальника
2. **Небезпечні фактори:** фізичні (займистість, хімічна активність, корозійність) та для здоров'я
3. **Запобігання:** порядок безпечного виконання робіт, зменшення або попередження контакту, або в екстреній ситуації
4. **Реагування:** у різних ситуаціях (наприклад, перша допомога, пожежа, випадковий витік)

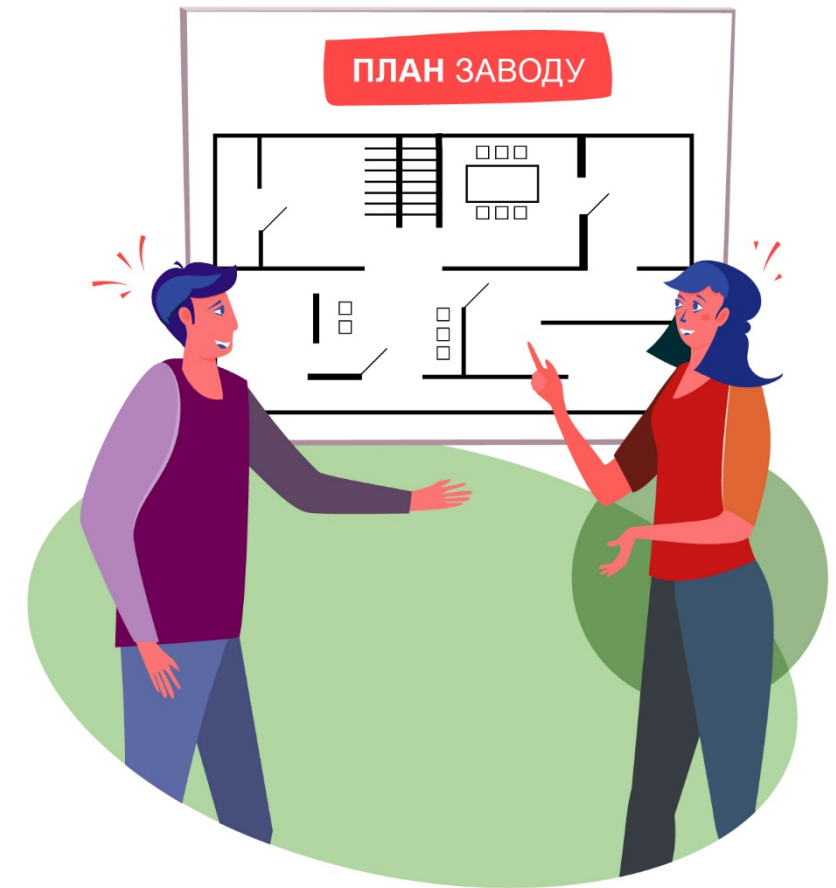
- 1) ідентифікація;
- 2) ідентифікація небезпечних факторів;
- 3) склад/інформація про компоненти;
- 4) заходи першої допомоги;
- 5) заходи пожежогасіння;
- 6) заходи, що вживаються у разі аварійного викиду;
- 7) робота з продуктом і його зберігання;
- 8) заходи контролю впливу/індивідуальний захист;
- 9) фізико-хімічні властивості й характеристики щодо безпеки;
- 10) стійкість і реакційна здатність;
- 11) токсикологічна інформація;
- 12) екологічна інформація;
- 13) правила утилізації;
- 14) інформація про транспортування;
- 15) нормативна інформація;
- 16) інша інформація.

ПБР – 2

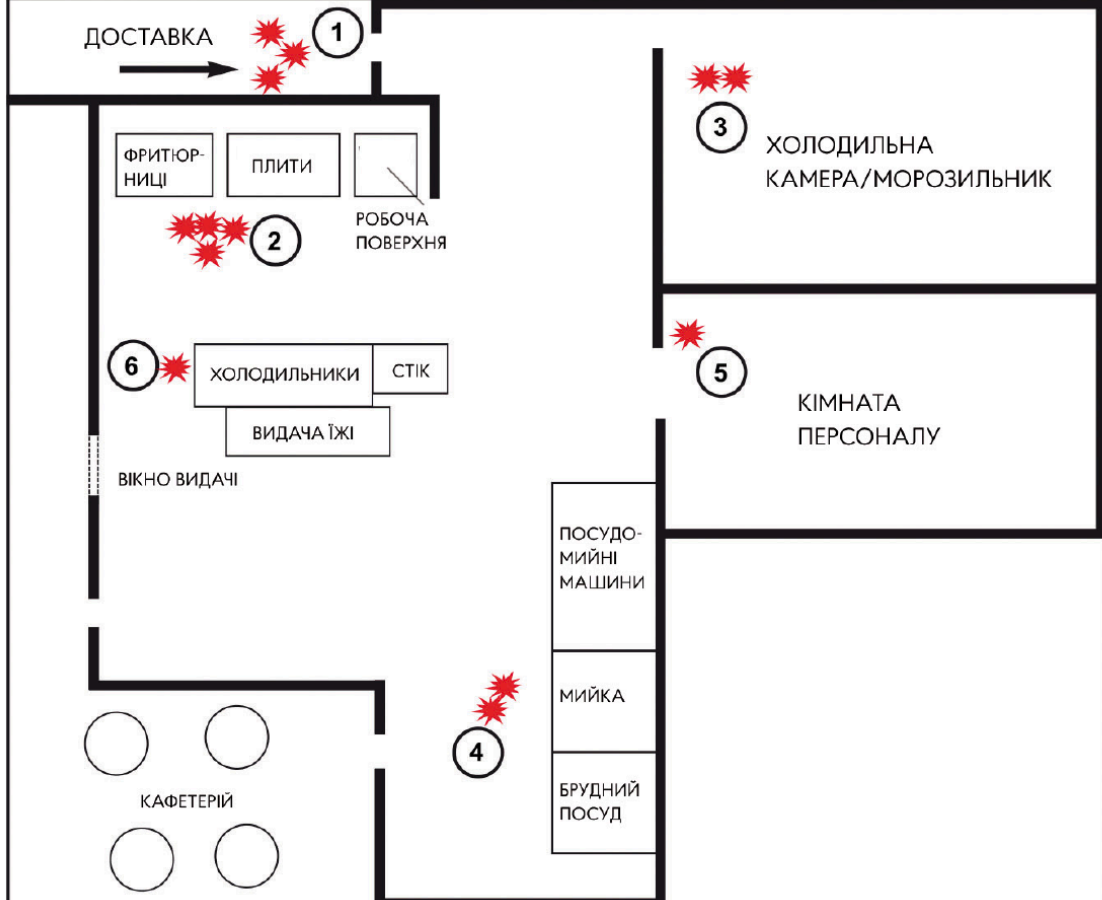
- ▶ ПБР допомагають користувачам хімічних речовин, слугуючи джерелом інформації для оцінки ризиків. У них описуються небезпечні фактори, характерні для певної речовини, і наводяться відомості щодо поводження з нею, її зберігання та екстрених заходів у разі нещасного випадку
- ▶ Самі по собі вони не є достатніми для визначення всіх доречних заходів контролю
 - ▶ Наприклад, чи застосовується хімічна речовина у рідкій формі за допомогою ганчірки або ж розпилюється як аерозоль? Як вона відбирається з основного резервуара?
 - ▶ ПБР не охоплює ці питання

Візуальне зображення небезпечних факторів

- ▶ За допомогою контрольного списку ви встановлюєте, чи наявний небезпечний фактор у конкретній робочій зоні
- ▶ Ви можете скласти план робочої зони і точно позначити на ній місцеперебування небезпечного фактора
- ▶ Потім можете скласти опис небезпечного фактора
- ▶ Ви користуватиметеся цією наочною картою пізніше, визначаючи необхідні заходи з контролю ризику

ПРИЗВИЩЕ ПРЕДСТАВНИКА: ДАТА:		РОБОЧА ЗОНА: КУХНЯ		
КАРТОСХЕМА РИЗИКІВ		КОД	НЕБЕЗПЕЧНИЙ ФАКТОР	ЗАХІД КОНТРОЛЮ
		1	Працівники доставки повідомили про хитання плити покриття на підлозі (3 аварійні ситуації)	Відремонтувати плиту
		2	Пролиття жиру та олії	- Регулярно прибирати - Забезпечити носіння всім персоналом взуття, що не ковзає
		3	Лід на підлозі, двері не закриваються	- Полагодити заскочку дверей, щоб вони не залишалися відкритими
		4	Вода на підлозі – переповнений стік	- Перевірити систему роботи - Забезпечити носіння персоналом належного взуття - Наступного тижня встановити новий стік із високою крайкою
		5	Працівник спіткнувся, тому що не побачив мішок, залишений на підлозі, через відсутність освітлення	- Замінити лампочку - Нагадати персоналу про необхідність підтримання порядку в кімнаті та користування шафками
		6	Невеликий витік води з холодильника поруч із вікном видачі	- Тимчасово покласти та регулярно перевіряти – негайно покласти рушник - Домовитися про ремонт холодильника

Карта місць на кухні підприємства, де є ризик ковзання чи спотикання

Джерело: Національна служба з питань здоров'я Великої Британії

Крок 1	Крок 2	Крок 3		Крок 4		
Які небезпечні фактори присутні?	Кому може бути завдано шкоди та як саме?	Що ви вже робите?	Які подальші дії потрібні?	Виконавець	Термін	Виконано
Контакт із деревним пилом						
Машини						
Ручна обробка						
Крок 5. Здійснити моніторинг і перегляд оцінки ризиків і за потреби оновити її						

Спочатку подивіться, що саме може спричинити шкоду. У першому стовпчику зазначено три приклади для деревообробної промисловості (червоним кольором). Розгляньте ВСІ робочі зони та види робіт (зокрема й технічне обслуговування) і залучіть працівників!

Вправа «На фабриці» – 1

- ▶ Індивідуальна робота: виявіть небезпечні фактори на своєму робочому місці й запишіть три небезпечні фактори, наявні на ньому
- ▶ Визначте, де знаходяться ці небезпечні фактори

Крок 2. Визначити, кому може бути завдано шкоди та як саме

- ▶ Для **кожного виявленого небезпечного фактора** з'ясуйте, **хто міг би** постраждати
- ▶ Прізвища? Необов'язково, але групи працівників
- ▶ Якої шкоди завдано?
- ▶ Якого виду травма?

Крок 1. Виявити небезпечні фактори і причини їхньої присутності

Крок 2. Визначити, кому може бути завдано шкоди

Крок 3. Проаналізувати ризики: визначити заходи контролю ризиків для безпеки та здоров'я і прийняти відповідне рішення щодо них

Крок 4. Зафіксувати, хто відповідає за реалізацію заходів контролю і яких саме, а також строки виконання

Крок 5. Здійснити моніторинг та перегляд оцінки ризиків і за потреби оновити її

Визначаємо, кому може бути завдано шкоди та як саме

Пам'ятайте!

- ▶ У деяких працівників існують особливі вимоги – наприклад, підвищеного ризику можуть зазнавати нові та молоді працівники, жінки, котрі нещодавно народили дитину, вагітні жінки та особи з інвалідністю. Деякі небезпечні фактори потребуватимуть додаткових міркувань
- ▶ Якщо робоче місце використовується різними працівниками, подумайте про те, як ваша робота зачіпає інших присутніх, а також як їхня робота впливає на ваших колег – поговоріть із ними

Крок 1. Виявити небезпечні фактори і причини їхньої присутності

Крок 2. Визначити, кому може бути завдано шкоди

Крок 3. Проаналізувати ризики: визначити заходи контролю ризиків для безпеки та здоров'я і прийняти відповідне рішення щодо них

Крок 4. Зафіксувати, хто відповідає за реалізацію заходів контролю і яких саме, а також строки виконання

Крок 5. Здійснити моніторинг та перегляд оцінки ризиків і за потреби оновити її

Визначаємо, кому може бути завдано шкоди та як саме

Пам'ятайте!

- ▶ Прибиральники, відвідувачі, підрядники, працівники з технічного обслуговування тощо, які можуть не перебувати на підприємстві весь час
- ▶ Прості мешканці, якщо ваша діяльність може зашкодити їм

Крок 1. Виявити небезпечні фактори і причини їхньої присутності

Крок 2. Визначити, кому може бути завдано шкоди

Крок 3. Проаналізувати ризики: визначити заходи контролю ризиків для безпеки та здоров'я і прийняти відповідне рішення щодо них

Крок 4. Зафіксувати, хто відповідає за реалізацію заходів контролю і яких саме, а також строки виконання

Крок 5. Здійснити моніторинг та перегляд оцінки ризиків і за потреби оновити її

► Кому може бути завдано шкоди?

- Особи, які контактують із небезпечними факторами у робочій зоні
 - Наприклад, ті, хто працює з певною речовиною або має з нею контакт через систему праці (включно з відвідувачами...)
- Інші особи (населення)
 - Члени сім'ї працівників, які торкаються забрудненого одягу (наприклад, забрудненого азбестовим пилом)
 - Перехожі або місцеві мешканці, які вдихають речовини, що викидаються із систем витяжної вентиляції, тощо
 - Особи, постраждалі під час великих промислових аварій тощо

► Якої шкоди можуть зазнати працівники?

Деякі приклади:

- Подразнення або незворотне ушкодження шкіри чи очей (напр., опіки)
- Проблеми з диханням (напр., алергія чи астма, утруднене дихання, кашель)
- Порізи та ампутація
- Роздавлювання/заплутування
- Розлади опорно-рухового апарату (біль у спині, ушкодження від постійного напруження)
- Порушення фертильності, ушкодження майбутньої дитини або дітей, яких годують грудьми
- Рак
- Смерть

ОБОВ'ЯЗКОВО ОЦІНІТЬ
БЕЗПОСЕРЕДНІ ТА
ВІДДАЛЕНІ НАСЛІДКИ
ДЛЯ БЕЗПЕКИ ТА
ЗДОРОВ'Я!

Шаблон оцінки ризиків – крок 2

Крок 1	Крок 2	Крок 3		Крок 4		
Які небезпечні фактори присутні?	Кому може бути завдано шкоди та як саме?	Що ви вже робите?	Які подальші дії потрібні?	Виконавець	Термін	Виконано
Контакт із деревним пилом	Усі працівники (35) наражаються на ризик респіраторних захворювань, таких як астма, через вдихання деревного пилу. Оператори машин (15) піддаються підвищеному ризику такого контакту. Контакт із пилом деревини твердих порід може викликати рак, особливо носової порожнини (області носу).					
Крок 5. Занотувати свої висновки, здійснити моніторинг і перегляд і за потреби оновити їх						

Крок 3. Визначити заходи контролю ризиків для безпеки та здоров'я й прийняти відповідне рішення щодо них

Крок 3 складається з двох частин:

- ▶ Крок 3.А: визначте, що ви вже робите в плані наявних заходів із контролю ризиків. Чи цього достатньо для зменшення ризику до прийнятного рівня?
- ▶ Крок 3.В: визначте, які ще заходи з контролю ризиків необхідні для зменшення ризику до прийнятного рівня

Крок 1. Виявити небезпечні фактори і причини їхньої присутності

Крок 2. Визначити, кому може бути завдано шкоди

Крок 3. Проаналізувати ризики: визначити заходи контролю ризиків для безпеки та здоров'я і прийняти відповідне рішення щодо них

Крок 4. Зафіксувати, хто відповідає за реалізацію заходів контролю і яких саме, а також строки виконання

Крок 5. Здійснити моніторинг та перегляд оцінки ризиків і за потреби оновити її

Шаблон оцінки ризиків: крок 3.А

Крок 1	Крок 2	Крок 3		Крок 4		
Які небезпечні фактори присутні?	Кому може бути завдано шкоди та як саме?	Що ви вже робите?	Які подальші дії потрібні?	Викона- вець	Тер- мін	Вико- нано
Контакт із деревним пилом	Усі працівники (35) наражаються на ризик респіраторних захворювань, таких як астма, через вдихання деревного пилу. Оператори машин (15) піддаються підвищеному ризику такого контакту. Контакт із пилом деревини твердих порід може викликати рак, особливо носової порожнини (області носу).	• Пил регулярно відсмоктується. • Забезпечено наявність належних умивальників і душових. • Один разові респіратори є в наявності й регулярно замінюються.	• Оснастити кожну машину, що є джерелом пилу, пиловідсмоктувальним обладнанням (місцевою витяжною вентиляцією). • Нагадати працівникам, що слід не витирати сухий деревний пил, а користуватися пилососом. • Забезпечити належну підготовку операторів машин з експлуатації та базового технічного обслуговування пиловідсмоктувального обладнання.			
Крок 5. Занотувати свої висновки, здійснити моніторинг і перегляд і за потреби оновити їх						

Визначення ризику

- ▶ Частота контакту з небезпечним фактором — підвищує ризик
 - ▶ Як часто працівник знаходиться поруч із вентилятором?
- ▶ Тяжкість травми — підвищує ризик
 - ▶ Чи посилює швидкість вентилятора тяжкість травми?
- ▶ Кількість працівників, які мали контакт, — підвищує ризик
 - ▶ Контактували 1 працівник або 10 працівників
 - ▶ Вентилятор на одному столі або стіл у залі засідань

Оцінювання рівнів ризиків за допомогою матриці ризиків

Чи є рівень ризику прийнятним?

Імовірність (вірогідність) настання події	Потенційна тяжкість або наслідки події		
	Незначна	Помірна	Дуже висока
Малоймовірна	Низький ризик	Низький ризик	Середній ризик
Імовірна	Низький ризик	Середній ризик	Високий ризик
Дуже імовірна	Середній ризик	Високий ризик	Високий ризик

▶ Вправа «На фабриці» – 2

- ▶ Визначення осіб, які зазнають ризику, та оцінювання поточного рівня ризиків у вашій робочій зоні
- ▶ За допомогою ваших відповідей на вправу «На фабриці» – 1 – продовжити оцінку ризиків на підприємстві шляхом визначення, **кому може бути завдано шкоди та як саме**, а також визначити за допомогою матриці ризиків **поточний рівень ризику**

Міжнародна
організація
праці

► Програма навчання

Безпека та здоров'я на роботі – день 2

► День 2. Програма тренінгу за навчальним модулем

Час	Тема	Участь у заходах
08:30-08:40	Огляд підсумків дня 1 і вступ до дня 2	Презентація Тренер і учасники
08:40-10:00	Заняття 4. Ієрархія заходів із контролю	Презентація Тренер
10:00-10:30	Перерва на чай/каву	
10:30-11:00	Вправа «Готовий одяг»	Усі - загальне обговорення
11:00-12:30	Заняття 5. Оцінка ризиків (продовження) Вправа «На фабриці - 3»: пропонування заходів із контролю. Додаткова вправа щодо свердлильного верстата	Презентація та вправа
12:30-13:30	Обід	
13:30-14:30	Заняття 6. Системи управління БЗР	Тренер і учасники
14:30-15:00	Перерва на чай/каву	
15:00-16:00	Заняття 7. Ужиття заходів Вправа щодо заходів	Презентація - тренер Презентація - тренер
16:00-16:30	Оцінювання тренінгу та пропозиції	Усі

▶ День 2

- ▶ Огляд підсумків першого дня
- ▶ Крок 3.В: які ще дії (заходи з контролю ризиків) є необхідними для зменшення ризику?
- ▶ Прийняття рішення щодо того, що нам потрібно знати про ієрархію заходів із контролю

Міжнародна
організація
праці

Заняття 4

Ієрархія заходів із контролю

Соціальна справедливість, гідна праця

 ilo.org

Цілі заняття 4

Після цього заняття ви:

1. Розумітимете заходи з контролю ризиків і знатимете, як вибирати та застосовувати їх згідно з ієрархією заходів із контролю
2. Зможете визначити заходи з контролю ризиків для зменшення ризику до прийнятного рівня й ухвалювати рішення щодо цих заходів

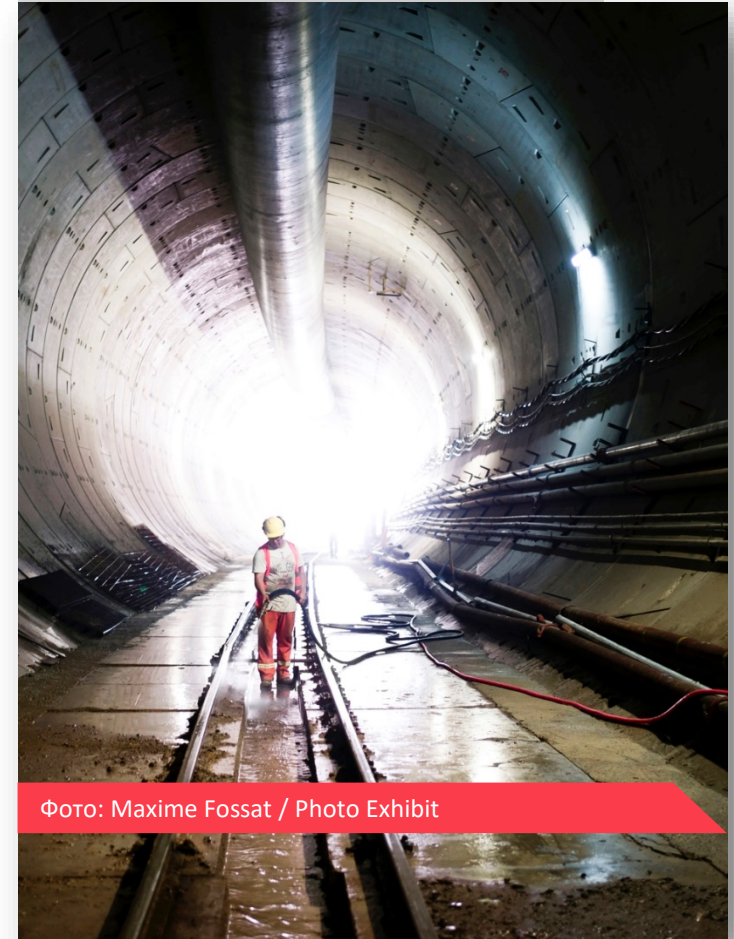
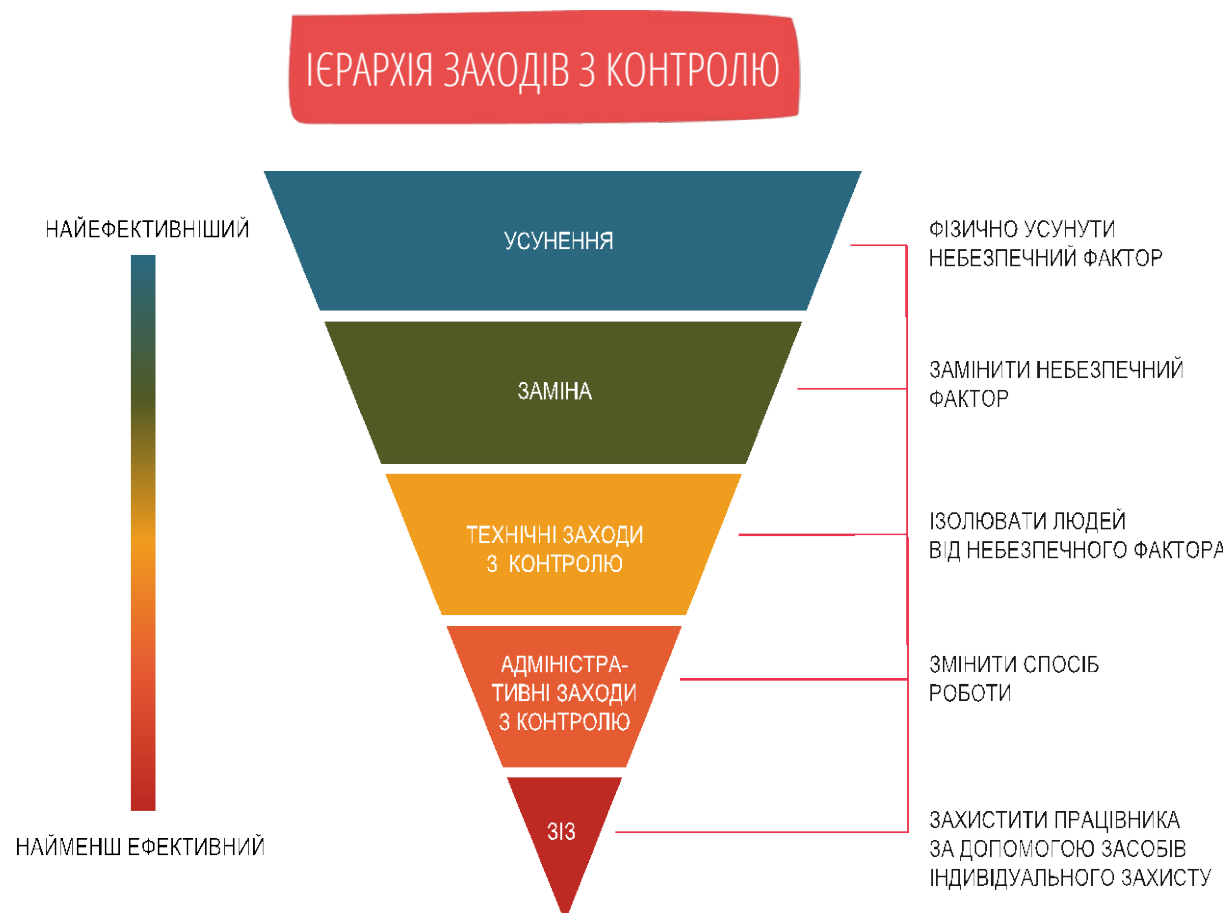

Фото: Maxime Fossat / Photo Exhibit

Ієрархія заходів із контролю: спочатку – головне!

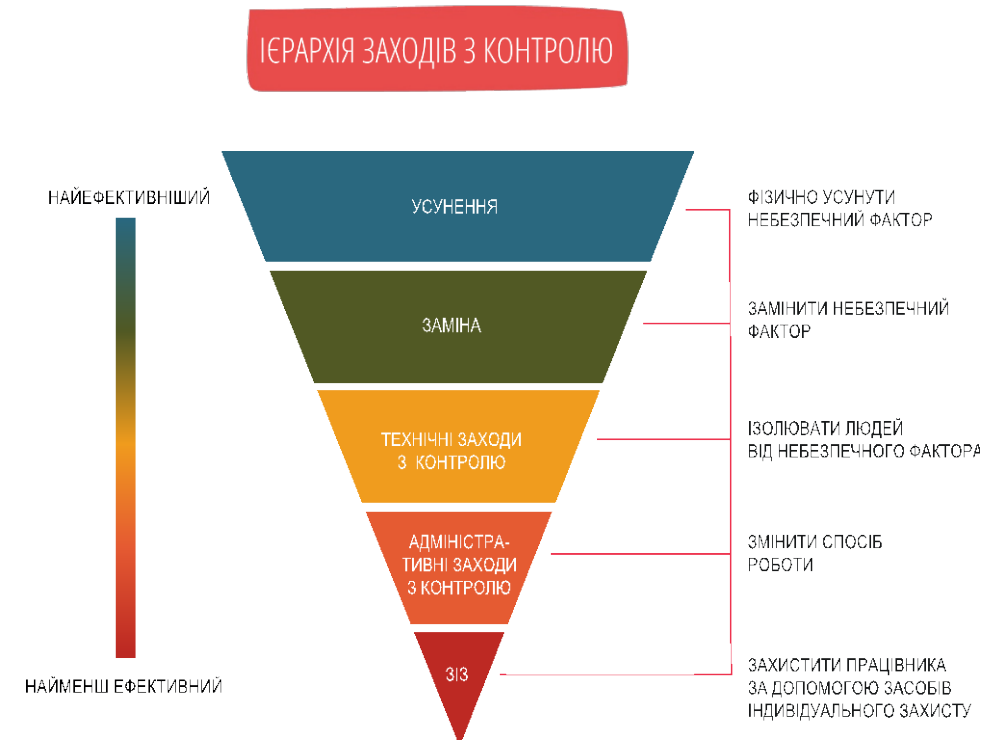
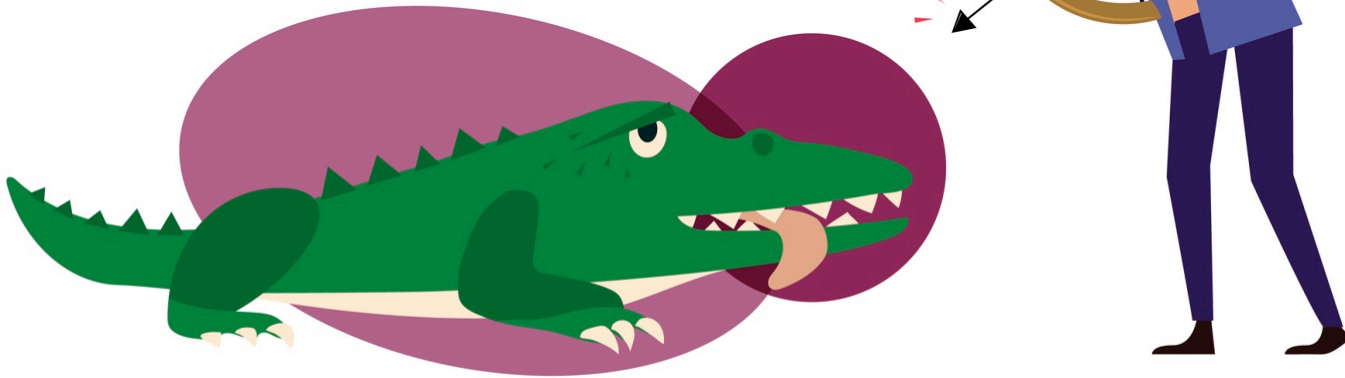
«Те, що значить найбільше,
ніколи не повинно
підпорядковуватися тому,
що значить найменше»

Йоганн-Вольфганг Ґете

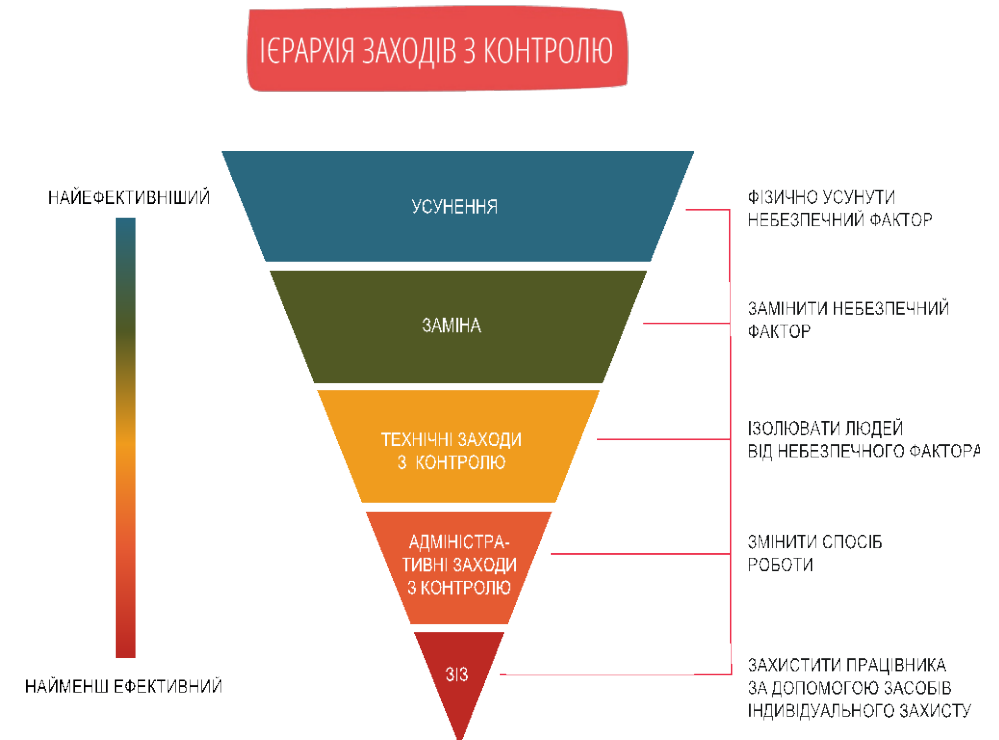
1. Усунення небезпечного фактора

У всіх можливих випадках найкращим способом контролю ризику є повне усунення небезпечного предмета, речовини або методу роботи

2. Заміна небезпечного фактора

Якщо повністю позбутися небезпечного фактора неможливо, найефективніший варіант максимального зменшення ризику — замінити небезпечну речовину, процес або метод роботи безпечнішою, нешкідливою альтернативою

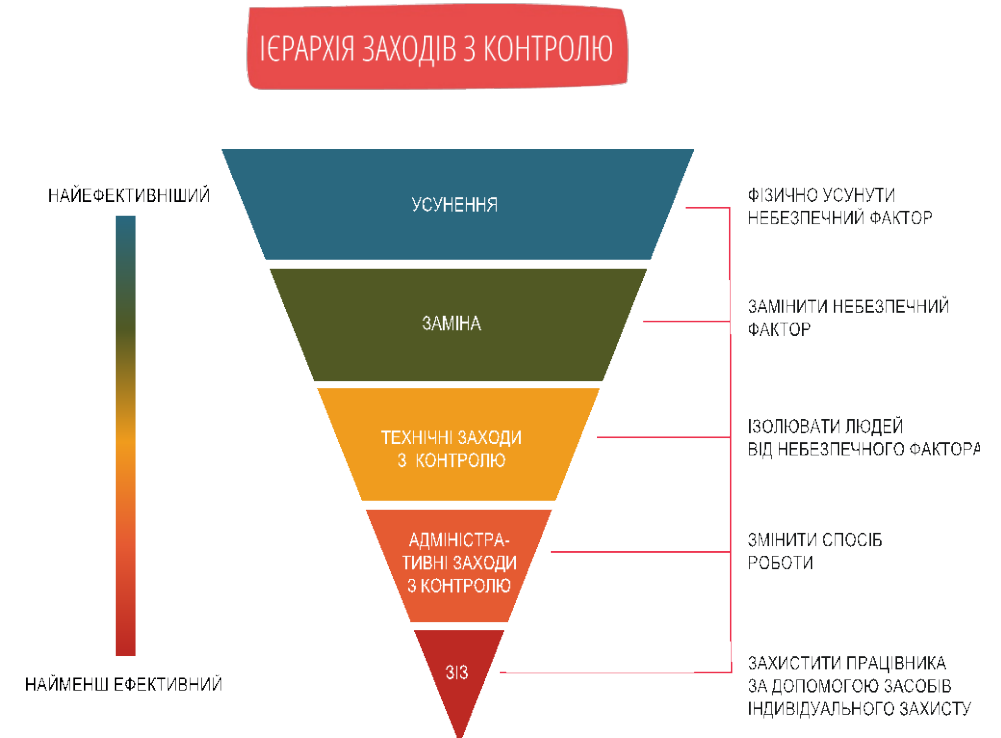

Заміна небезпечних факторів у робочих зонах

- ▶ Пестициди: розгляньте найменш токсичні
- ▶ Будівельні матеріали: використовуйте замість азбесту неволокнисті альтернативи, що характеризуються низьким ризиком
- ▶ Замініть шумну машину тихішою
- ▶ Використовуйте фарби, емалі та пігменти без вмісту свинцю
- ▶ Використовуйте синтетичні шліфувальні кола, а не кола з піщанику
- ▶ Використовуйте гранули, а не порошок, щоб зменшити ризик вдихання

3. Технічні заходи з контролю

Якщо усунути або замінити небезпечні речовини практично неможливо, слід застосувати технічні заходи для попередження контакту з небезпечним фактором, повністю ізолювавши його, щоб працівник не потрапив під його дію

 ilo.org

▶ Типи технічних заходів із контролю

- ▶ Утримання небезпечного фактора «всередині», а працівника – «ззовні» (або навпаки)

Приклади

- ▶ Повне огороження рухомих частин машин
- ▶ Повна герметизація токсичних рідин або газів
- ▶ Запровадження рукавичних боксів для роботи з небезпечними мікроорганізмами, радіоізотопами або токсичними речовинами
- ▶ Повна ізоляція процесів, що є джерелами шуму, високої температури чи тиску

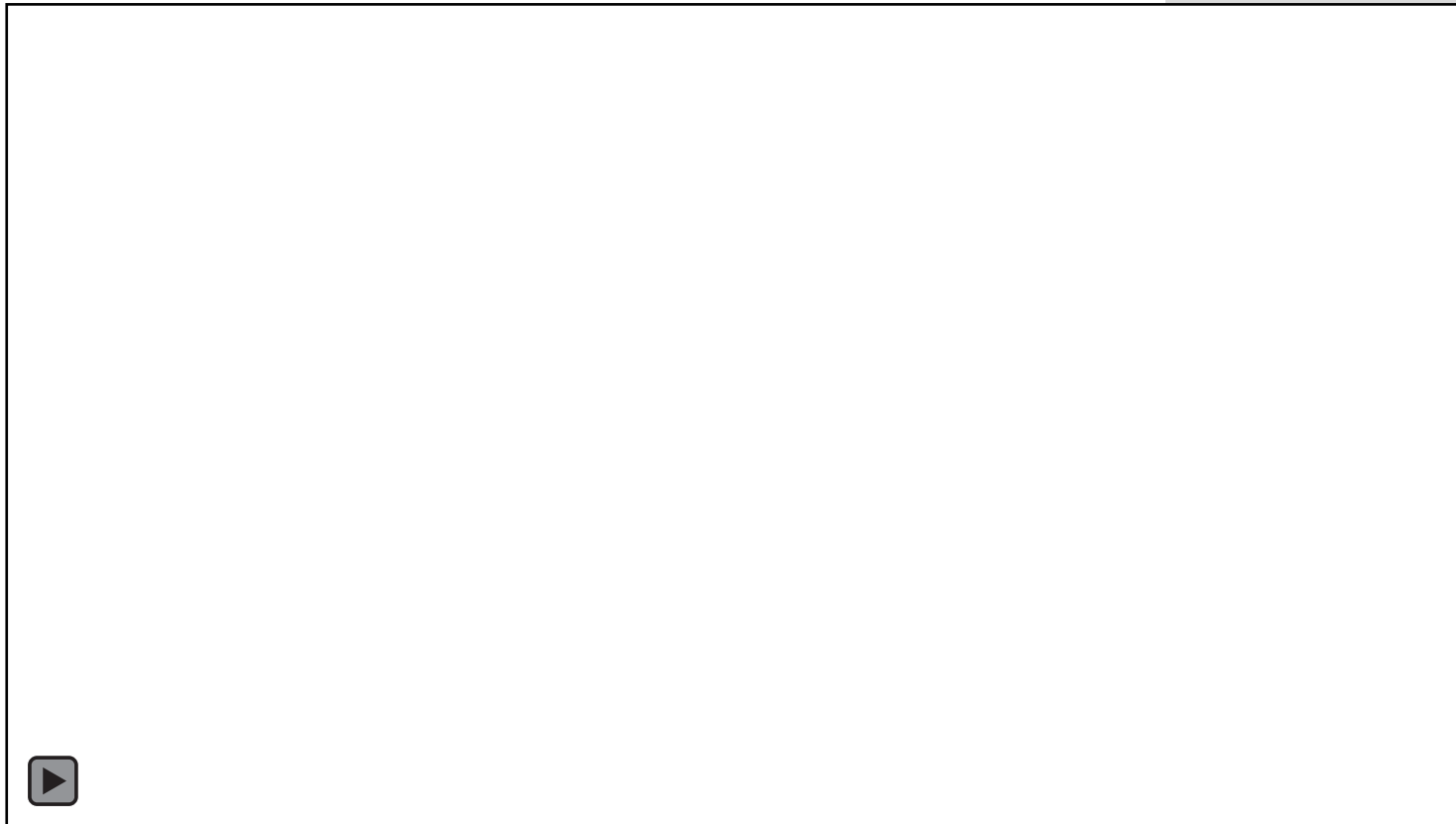
▶ Типи технічних заходів із контролю

- ▶ Відокремлення небезпечного фактора від працівників, ізоляція маршруту, яким небезпечний фактор рухається до шляху (шляхів) впливу

Приклади

- ▶ Захисна огорожа машин із блокуванням, огорожа з підсвіткою, захисні килимки з датчиками тиску
- ▶ Ізоляція процесу в зоні, віддаленій від працівників, крім робіт із технічного обслуговування
- ▶ Використання глушників як шумопоглинальних панелей, екранів для зварювання (захист перехожих)
- ▶ Освинцьовані двері для захисту від рентгенівських променів і (або) теплозахисні екрани
- ▶ Локальна витяжна вентиляція – витягування забруднювача із зони дихання працівників

▶ Відеофільм «Приклад огорожі машин та інших засобів безпеки»

Технічні заходи з контролю

Від невеликих димовловлювачів, що встановлюються на пістолетні паяльники, до пиловловлювальних ковпаків, витяжних шаф, рукавичних боксів, розпилювальних камер і великомасштабних промислових установок

Усі ці заходи повинні відповідати однаковим гігієнічним вимогам:

- ▶ збирати небезпечний фактор або запобігати доступу до нього
- ▶ надійно відводити його від працівника
- ▶ утримувати контакт на рівні, нижчому за встановлену межу

► Технічні заходи з контролю: місцева витяжна вентиляція та екрани для зварювання

Технічні заходи з контролю: захисна огорожа машин

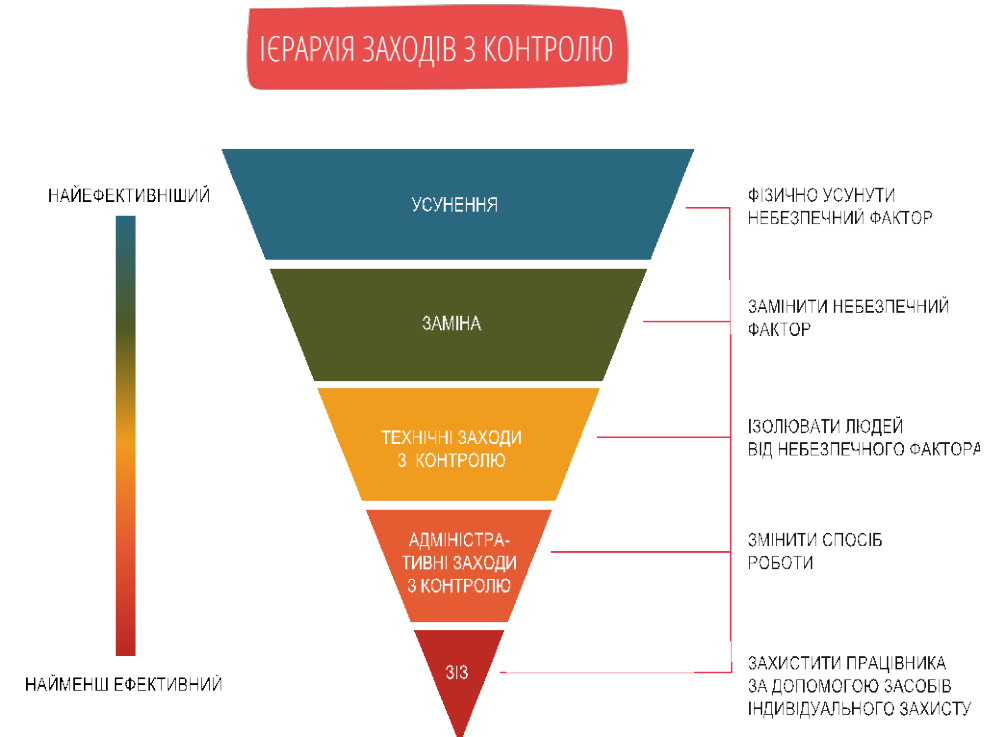
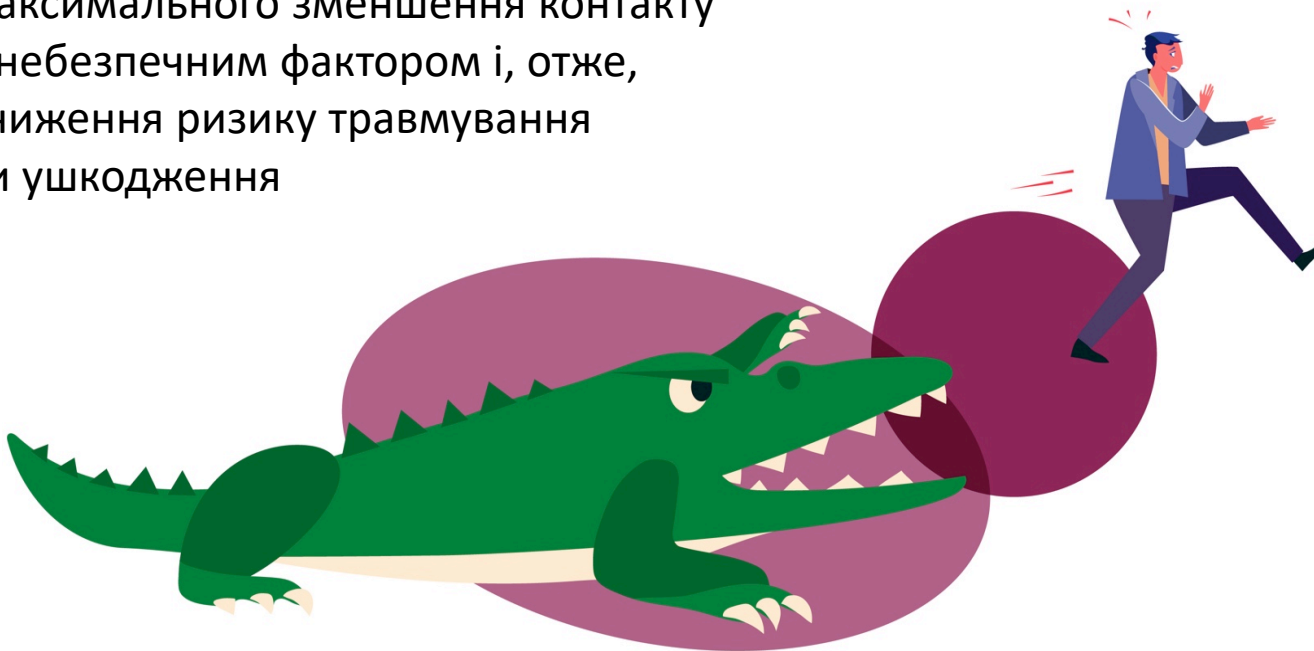
- ▶ Небезпечні частини машин завжди повинні бути закриті або мати захисну огорожу для запобігання контакту з працівниками
- ▶ Огорожа машин повинна бути міцною, нерухомою та не бути легкознімною
- ▶ Працівники повинні мати підготовку з основ безпеки машин, зокрема з таких питань:
 - ▶ як вимикати машини та блокувати їх, перш ніж знімати захисну огорожу
 - ▶ як зупиняти машину в екстреній ситуації
 - ▶ як і коли чистити машину
 - ▶ безпечний одяг, що не обвисає

Факт відсутності або дефекту захисної огорожі слід негайно довести до відома безпосереднього керівника!

4. Адміністративні заходи з контролю

Розробка та запровадження безпечних методів і прийомів роботи для максимального зменшення контакту з небезпечним фактором і, отже, зниження ризику травмування чи ушкодження

▶ Адміністративні заходи з контролю

- ▶ Організація праці
- ▶ Безпечні процедури виконання робіт
- ▶ Нагляд
- ▶ Господарське забезпечення
- ▶ Практика й засоби особистої гігієни
- ▶ Освіта, професійна підготовка й забезпечення готовності
- ▶ Забезпечення належного технічного обслуговування обладнання
 - ▶ Планове профілактичне технічне обслуговування
 - ▶ Аварійне технічне обслуговування

▶ Приклади адміністративних заходів із контролю

Організація праці

- ▶ подовження перерв для відпочинку
- ▶ забезпечення наявності додаткових працівників-змінників
- ▶ запровадження фізкультурних перерв із метою варіювання рухів тіла
- ▶ ротація працівників на різних роботах
 - ▶ обмеження виконання небезпечних операцій шляхом належного планування робіт, зменшення впливу на працівників або запровадження інших правил
- ▶ проведення ефективних програм навчання

Приклади адміністративних заходів із контролю

Процедури виконання робіт

- ▶ Дотримання законодавства, письмове оформлення
- ▶ Стосовно ВСІХ небезпечних факторів у робочій зоні та відповідних запобіжних заходів
- ▶ Повинні суворо **ДОДЕРЖУВАТИСЯ** для захисту працівників від ризиків, виявлених під час оцінки ризиків

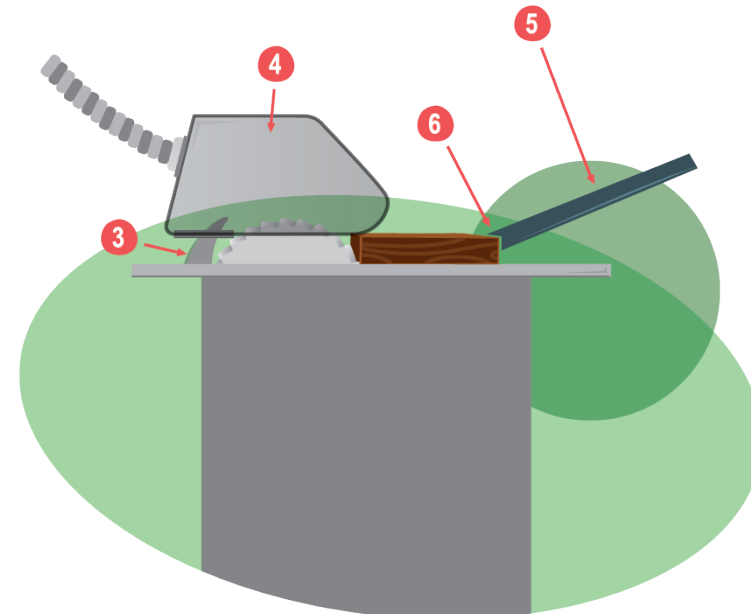
ЦИРКУЛЯРНІ ВЕРСТАТИ

ЦИРКУЛЯРНІ ПИЛКИ ПОВИННІ МАТИ НИЖЧЕНАВЕДЕНІ ЕЛЕМЕНТИ

Запобіжний клин **3**

Верхній захист, який можна опустити якомога ближче до заготовки **4** Ці елементи перешкоджають викиданню деревини в вашому напрямку і не дозволяють вам торкнутися полотна циркулярної пилки, коли ви користуєтеся такою пилкою.

Щоб унеможливити порізи під час експлуатації циркулярної пилки, тримайте руки подалі від її полотна. Якщо вам необхідно наблизитися до полотна менш ніж на 30 см, користуйтеся штовхачем **5** завдовжки мінімум 45 см, який має трикутний паз на кінці **6** Завдяки цьому ваша рука знаходитиметься далеко від полотна, що обертається.

▶ Приклади адміністративних заходів із контролю

Господарське забезпечення

- ▶ Пил і бруд на машинах можуть спричиняти аварії і несправності
- ▶ Бруд і захащення на підприємстві підвищують ризик нещасних випадків, захворювань і пожеж

Погане господарське забезпечення
— неохайна робоча зона — ознака
неефективного підприємства

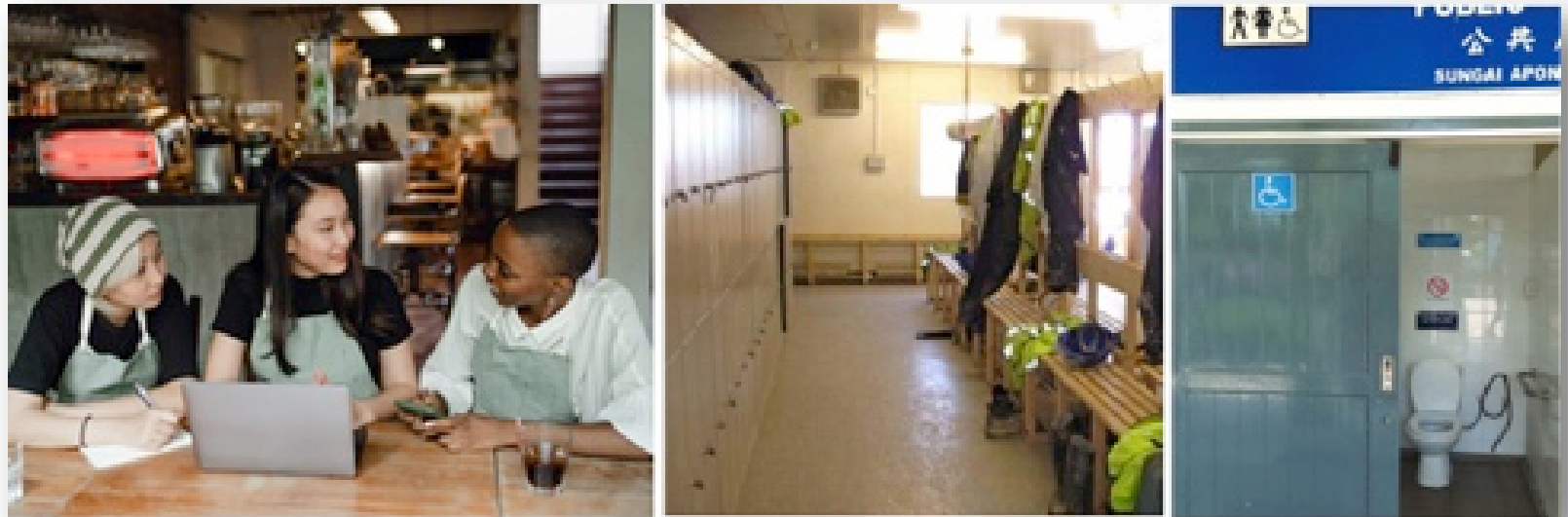

Упорядкована та охайна робоча
зона — ознака ефективного
підприємства

Приклади адміністративних заходів із контролю

Гігієна та добробут

- ▶ Умивальники
- ▶ Роздягальні
- ▶ Їдальні та зони відпочинку
- ▶ Чиста питна вода
- ▶ Туалети

► Приклади адміністративних заходів із контролю

Гігієна та добробут

- Цілі
 - підтримувати здоров'я працівників і зручні умови на роботі
 - зменшувати втому, захворюваність і кількість нещасних випадків
 - продемонструвати, що керівництво дбає про добробут працівників
- Залучення працівників до визначення пріоритетів і облаштування санітарно-побутових об'єктів, зокрема зон відпочинку та доступу до безпечної питної води

Приклади адміністративних заходів із контролю

Знаки безпеки

- ▶ Допомагають зменшувати ризики
- ▶ Вони повинні відповідати національним нормативним актам, розміщуватися в помітних місцях і бути зрозумілими всім

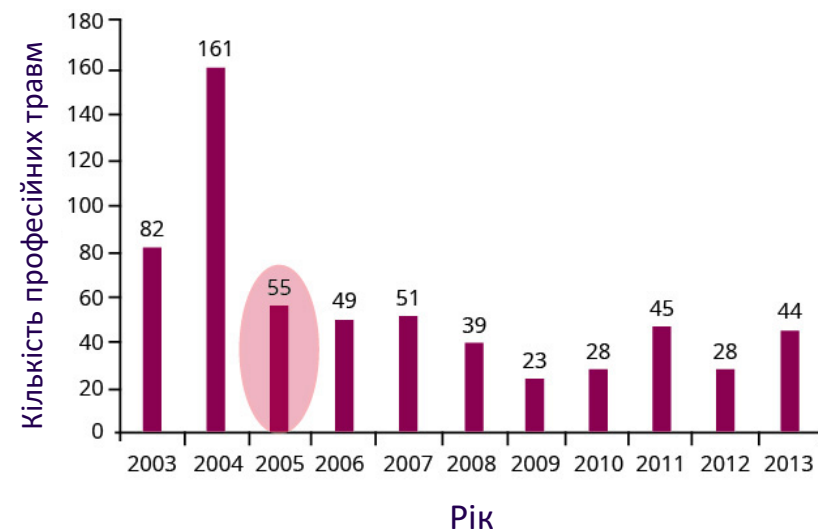
- ▀ Кожна особа, присутня на підприємстві, повинна дотримуватися вказівок, що містяться на знаках безпеки!

Приклади адміністративних заходів із контролю

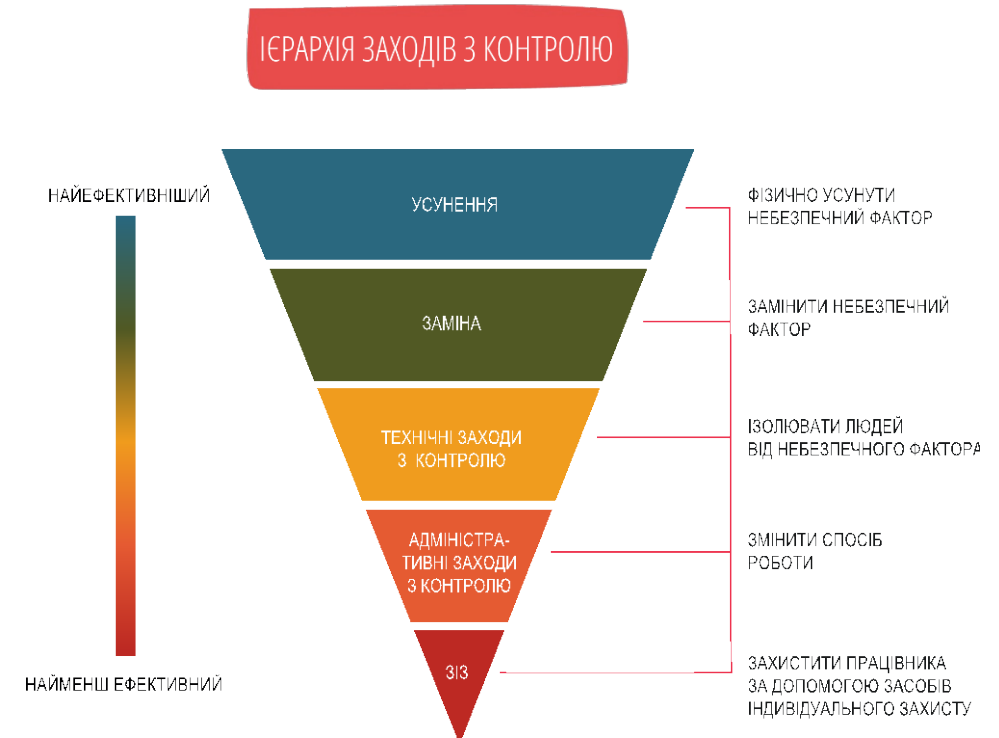
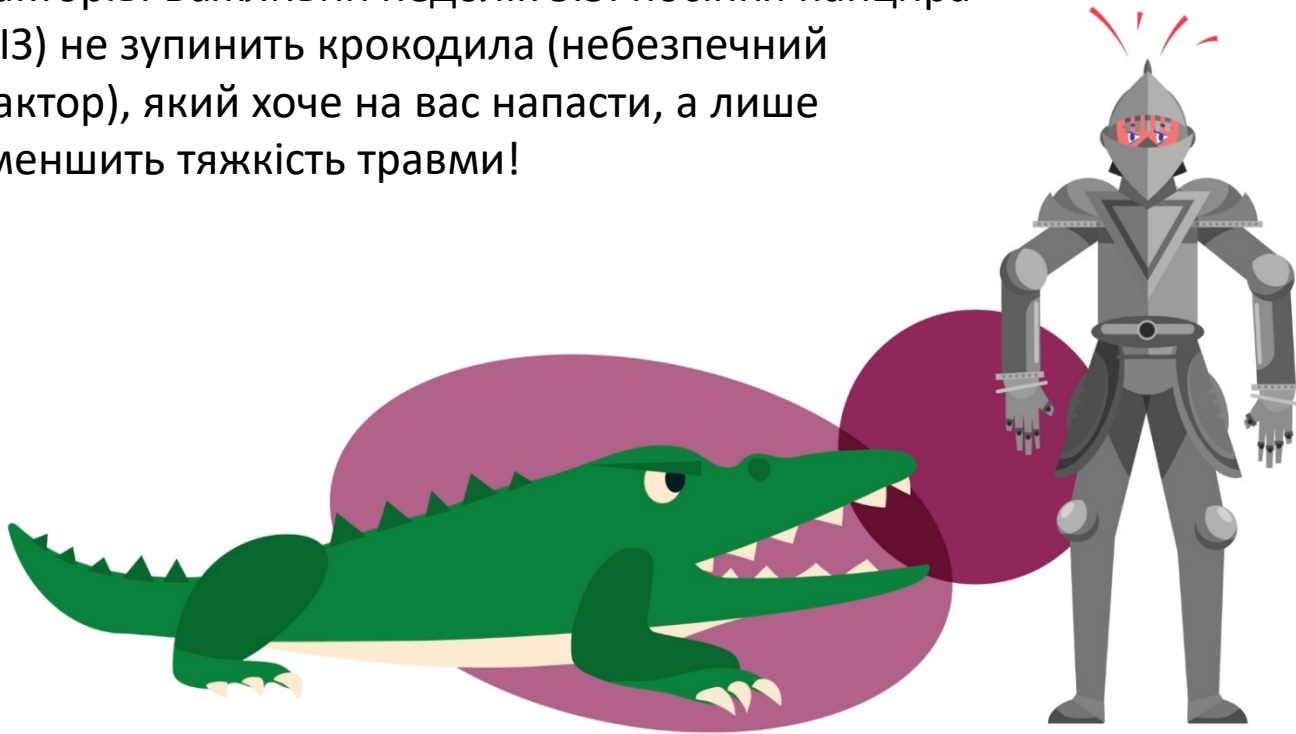
Освіта й навчання

- ▶ МОП виступає за освіту й навчання з БЗР, що є обов'язковою за національним законодавством багатьох країн
- ▶ Роботодавці повинні надавати підтримку
- ▶ Здійснюється на підприємстві, а також у школі
- ▶ Підвищує рівень знань і навичок працівників
- ▶ За наявними свідченнями, зменшує кількість нещасних випадків і погіршень здоров'я
- ▶ Заохочує культуру профілактики та обізнаність у галузі БЗР

5. Засоби індивідуального захисту (ЗІЗ)

Укриття і захист тіла працівника від небезпечних факторів. Важливий недолік ЗІЗ: носіння панцира (ЗІЗ) не зупинить крокодила (небезпечний фактор), який хоче на вас напасти, а лише зменшить тяжкість травми!

Коли треба використовувати ЗІЗ?

ЗІЗ треба використовувати тільки в таких випадках:

- ▶ для сприяння зменшенню ризиків
- ▶ як короточасний захід до запровадження інших заходів із контролю
- ▶ якщо інші заходи з контролю не зменшують ризики до прийнятних рівнів
- ▶ під час такої діяльності, як технічне обслуговування, прибирання та ремонт, де інші заходи з контролю не є практично здійсненими чи ефективними
- ▶ у надзвичайних ситуаціях

▶ ЗІЗ повинні бути персональними, підходящими та належними

Фото: pexels-cottonbro

Засоби індивідуального захисту

ЗІЗ:

- ▶ захисне взуття, рукавиці, костюми, захисні окуляри, каски, ремені безпеки, респіратори, засоби індивідуального захисту слуху
- ▶ повинні добиратися індивідуально, а працівники повинні проходити навчання з питань використання, зберігання та утримання ЗІЗ

Використання:

- ▶ як ДОДАТКОВИЙ захист після вжиття заходів із зменшення ризиків
- ▶ у деяких робочих середовищах (як-от лабораторії) мають обов'язково використовуватися, причому постійно
- ▶ у надзвичайних ситуаціях, наприклад, у випадку пожежі
- ▶ необхідно дотримуватися правил і забезпечувати їх виконання

Фото: pexels-thom-gonzalez

Приклади ЗІЗ

Які ЗІЗ є доцільнішими?

- ▶ Які рукавиці можуть бути придатними для роботи з хімікатами?
- ▶ Чому?

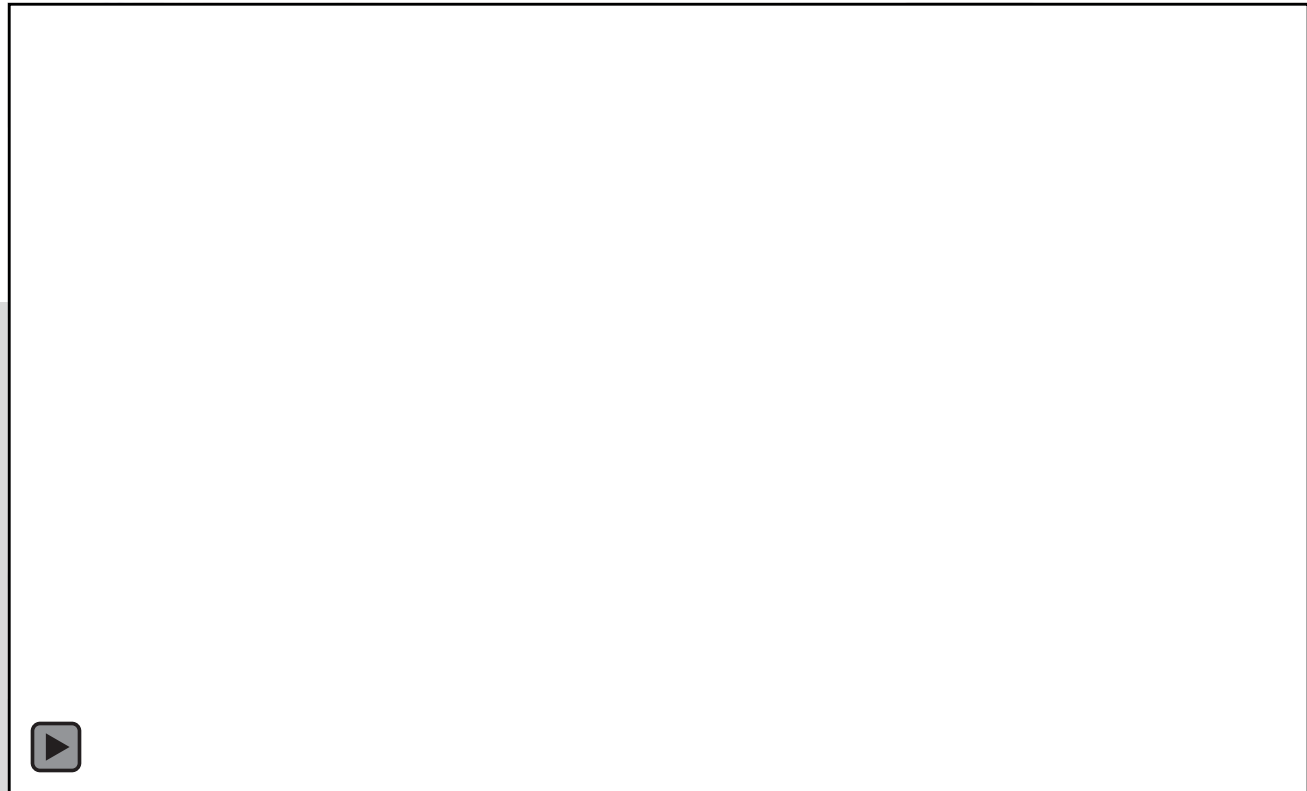
Вправа з оцінки ризиків «Готовий одяг»

- ▶ Проведіть оцінку ризиків щодо одного виду трудової діяльності: працівник використовує машину для розкрою тканин

1. Виявіть небезпечні фактори

Подивіться відеоролик про роботу машини для розкрою тканин і визначте присутні небезпечні фактори

1. Виявіть небезпечні фактори

- ▶ Контакт із різальним полотном
- ▶ Розлади опорно-рухового апарату
- ▶ Шум
- ▶ Електричний струм
- ▶ ...?

2. Кому може бути завдано шкоди та як саме?

2. Кому може бути завдано шкоди та як саме?

- ▶ Контакт
- ▶ **Оператор**
- ▶ Поріз руки (або передпліччя) різальним полотном
- ▶ Проблеми зі спиною через робочу позу
- ▶ Дія надмірного шуму, що спричиняє втрату слуху
- ▶ Електричний удар через неналежну ізоляцію

3. Визначте запроваджені заходи з контролю

- ▶ Що вже робиться?
- ▶ Які заходи контролю запроваджені?

Фото: ilo-mekelle / Ethiopia

3. З'ясуйте, чи потрібні додаткові заходи з контролю

- ▶ Чи наявний рівень ризику є прийнятним?
- ▶ Якщо ні, які ще заходи з контролю треба запровадити?

Фото: ilo-mekelle / Ehipopia

3. Визначте запроваджені заходи з контролю та з'ясуйте, чи потрібні додаткові заходи з контролю для зменшення ризику

- ▶ Що вже робиться – які заходи з контролю запроваджені?
 - ▶ Видно, що захід із контролю запроваджено – оператор використовує рукавички з металевої сітки. Чи є це достатнім?
- ▶ Які ще дії потрібні?
- ▶ Яким є поточний рівень ризику?
- ▶ Що можна зробити для зменшення цього ризику?

3. Визначте запроваджені заходи з контролю і з'ясуйте, чи потрібні додаткові заходи з контролю для зменшення ризику

Оператор

- ▶ Поріз руки об різальне полотно – імовірність є високою, наслідки (тяжкість) — дуже важкими:

- ▶ **ЧЕРВОНА ЗОНА (ВИСОКИЙ РИЗИК)**

- ▶ Чи потрібні подальші дії для зменшення ризику?

Так = що саме?

Рівень залишкового ризику допомагає визначити пріоритетні дії

3. Визначте запроваджені заходи з контролю та з'ясуйте, чи потрібні додаткові заходи з контролю для зменшення ризику

- ▶ Забезпечити належне огороження машини
- ▶ Провести повторне навчання оператора
- ▶ Провести повторне навчання безпосереднього керівника
- ▶ Збільшити частоту перевірок робочих місць
 - ▶ Чи всі оператори пройшли навчання?
 - ▶ Чи правильно оператори застосовують технічні заходи з контролю?
 - ▶ Чи використовуються ЗІЗ?
- ▶ ...

Фото: pexels-tiger-lily

Технічні заходи з контролю — огородження

Міжнародна
організація
праці

Заняття 5

Оцінка ризиків: процес (продовження)

Цілі заняття 5

Після цього заняття ви:

1. Поглибите свої знання про заходи з контролю ризиків
2. Зможете запропонувати заходи з контролю ризиків, за допомогою яких можна було б зменшити ризики, виявлені під час попередніх вправ
3. Зрозумієте кроки 4 і 5 процесу оцінки ризиків

Визначити заходи з контролю ризиків для безпеки та здоров'я й прийняти відповідне рішення щодо них

Крок 3 складається з двох частин:

- ▶ Крок 3.А: визначте, що ви вже робите в плані наявних заходів з контролю ризиків. Цього достатньо для зменшення ризику до прийнятного рівня?
- ▶ Крок 3.В: визначте, які ще заходи з контролю ризиків є необхідними для зменшення ризику до прийнятного рівня

Крок 1. Виявити небезпечні фактори і причини їхньої присутності

Крок 2. Визначити, кому може бути завдано шкоди

Крок 3. Проаналізувати ризики: визначити заходи контролю ризиків для безпеки та здоров'я і прийняти відповідне рішення щодо них

Крок 4. Зафіксувати, хто відповідає за реалізацію заходів контролю і яких саме, а також строки виконання

Крок 5. Здійснити моніторинг та перегляд оцінки ризиків і за потреби оновити її

Шаблон оцінки ризиків: крок 3.А

Крок 1	Крок 2	Крок 3		Крок 4		
Які небезпечні фактори присутні?	Кому може бути завдано шкоди та як саме?	Що ви вже робите?	Які подальші дії потрібні?	Ви-кона-вець	Тер-мін	Вико-нано
Контакт із деревним пилом	Усі працівники (35) наражаються на ризик респіраторних захворювань, таких як астма, через вдихання деревного пилу. Оператори машин (15) піддаються підвищеному ризику такого контакту. Контакт із пилом деревини твердих порід може викликати рак, особливо носової порожнини (області носу).	• Пил регулярно відсмоктується. • Забезпечено наявність належних умивальників і душових. • Одно-разові респіратори є в наявності й регулярно замінюються.	• Оснастити кожну машину, що є джерелом пилу, пиловідсмоктувальним обладнанням (місцевою витяжною вентиляцією). • Нагадати працівникам, що слід не витирати сухий деревний пил, а користуватися пилососом. • Забезпечити належну підготовку операторів машин з експлуатації та базового технічного обслуговування пиловідсмоктувального обладнання.			
Крок 5. Занотувати свої висновки, здійснити моніторинг і перегляд і за потреби оновити їх						

▶ Вправа «На фабриці» — 3

- ▶ Запропонуйте заходи з контролю ризику, визначеного шляхом оцінки у вправі «На фабриці» — 2, з використанням ієрархії заходів із контролю
- ▶ За результатами вправи «На фабриці» — 2 оберіть належні та практично здійсненні заходи з контролю ризиків з урахуванням ієрархії заходів із контролю

▶ Зафіксуйте, хто відповідає за реалізацію заходів із контролю та яких саме, а також строки виконання

- ▶ Коли прийнято рішення про заходи з контролю ризиків за кроком 3.В, вам потрібно вжити дій для реалізації цих заходів
- ▶ На кроці 4 оцінкою ризиків передбачено три окремі пункти:
 - ▶ Хто на підприємстві відповідатиме за виконання заходів?
 - ▶ Плановий строк виконання
 - ▶ Фактичний строк виконання заходу контролю ризиків

Крок 1. Виявити небезпечні фактори і причини їхньої присутності

Крок 2. Визначити, кому може бути завдано шкоди

Крок 3. Проаналізувати ризики: визначити заходи контролю ризиків для безпеки та здоров'я і прийняти відповідне рішення щодо них

Крок 4. Зафіксувати, хто відповідає за реалізацію заходів контролю і яких саме, а також строки виконання

Крок 5. Здійснити моніторинг та перегляд оцінки ризиків і за потреби оновити її

Шаблон оцінки ризиків: кроки 4 і 5

Крок 4: Хто виконавець? Який строк?

Крок 5: Занотувати свої висновки, здійснити моніторинг і перегляд і за потреби оновити їх

Крок 1	Крок 2	Крок 3		Крок 4		
Які небезпечні фактори присутні?	Кому може бути завдано шкоди та як саме?	Що ви вже робите?	Які подальші дії потрібні?	Виконавець	Термін	Виконано
Контакт із деревним пилом	Усі працівники (35) наражаються на ризик респіраторних захворювань, таких як астма, через вдихання деревного пилу. Оператори машин (15) піддаються підвищеному ризику такого контакту. Контакт із пилом деревини твердих порід може викликати рак, особливо носової порожнини (області носу).	• Пил регулярно відсмоктується. • Забезпечено наявність належних умивальників і душових. • Одноразові респіратори є в наявності й регулярно замінюються.	• Оснастити кожну машину, що є джерелом пилу, пиловідсмоктувальним обладнанням (місцевою витяжною вентиляцією). • Нагадати працівникам, що слід не витирати сухий деревний пил, а користуватися пиლოსосом. • Забезпечити належну підготовку операторів машин з експлуатації та базового технічного обслуговування пиловідсмоктувального обладнання.	Директор М. Чанг	20/11/2020	15/09/2020
				Супервайзер Р. Ачебе	1/10/2020 (негайно)	1/10/2020
				Директор М. Чанг	31/12/2020	30/09/2020
Крок 5. Занотувати свої висновки, здійснити моніторинг і перегляд і за потреби оновити їх						

▶ Запам'ятайте:

- ▶ Працівників слід інформувати про зміни, які здійснюватимуться, а також належним чином залучати до їх розробки та реалізації
- ▶ Може знадобитися додаткове навчання, особливо якщо захід (заходи) з контролю ризиків передбачає зміну методів і прийомів роботи

▶ Інспектування робочих зон

- ▶ Моніторинг стану БЗР – повсякденна справа КОЖНОГО
- ▶ Крім того, у політиці підприємства з БЗР слід передбачити офіційну програму моніторингу, зокрема:
 - ▶ оцінки ризиків
 - ▶ аудит підприємства – огляд програмних документів, документообігу та процедур реалізації
 - ▶ періодичне інспектування робочих місць і вибіркові перевірки (наприклад, членами СКБЗ)
 - ▶ інспектування сторонніми відомствами на предмет дотримання законодавства, наприклад, вимог пожежної безпеки

▶ Нагляд за станом здоров'я

- ▶ Випереджальний підхід до зміцнення здоров'я працівників
 - ▶ Включає медичні огляди та спеціальні дослідження/інструментальні обстеження
 - ▶ Роботодавець повинен забезпечити отримання працівниками медичних послуг згідно з національним законодавством
- ▶ Документація за результатами профоглядів/медичні дані
 - ▶ Необхідно забезпечити конфіденційність, надійність зберігання даних, інформування працівників, їх доступ до власної документації і недопущення дискримінації. Медична документація є цінною для досліджень, обстежень і профілактики

Що тут можна було б покращити?

► Після – Що ще можна було б покращити?

► Після – Що ще можна було б покращити?

Міжнародна
організація
праці

Заняття 6

Системи управління БЗР

Соціальна справедливість, гідна праця

► ilo.org

Цілі заняття 6

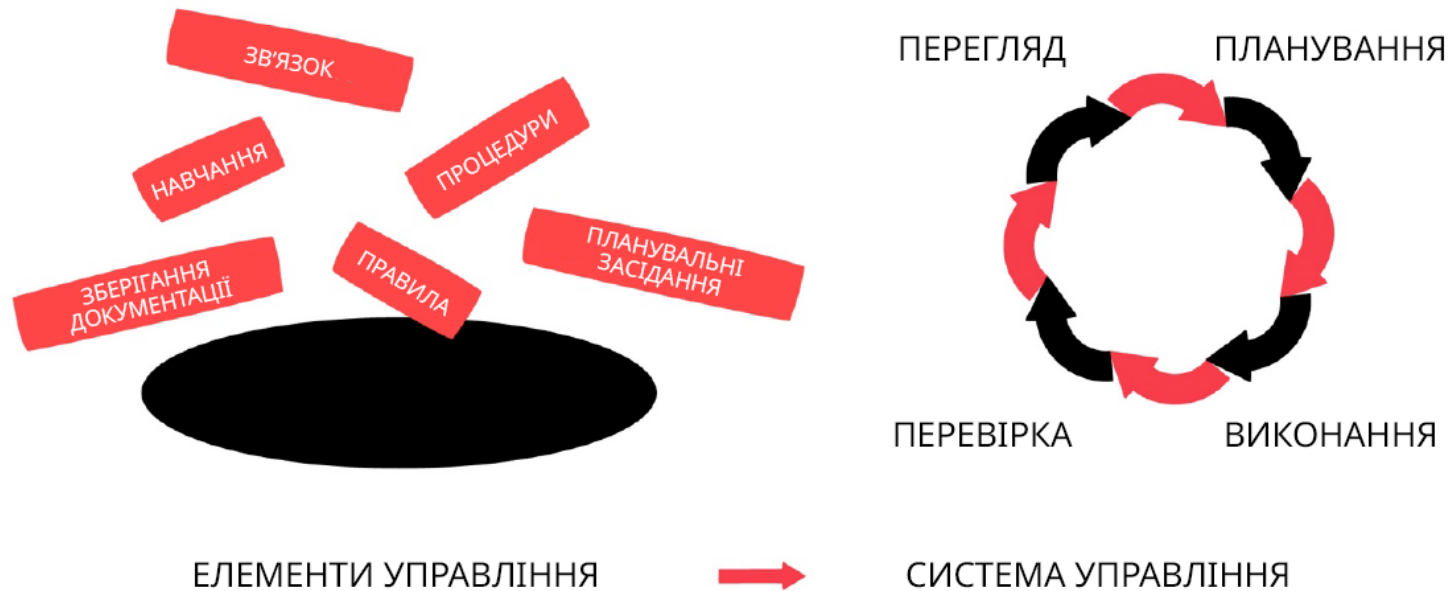
Після цього заняття ви:

1. Знатимете про СУБЗР як гнучку систему, яку можна пристосувати до потреб підприємства та яка зосереджена на небезпечних факторах і ризиках, пов'язаних із його діяльністю
2. Зможете проілюструвати, як такий підхід забезпечує оцінку всіх небезпечних факторів і ризиків, а також застосування ефективних заходів запобігання та контролю
3. Зможете запропонувати інструменти заохочення участі працівників на рівні підприємства відповідно до місії і керівних документів МОП

Система управління БЗР (СУБЗР)

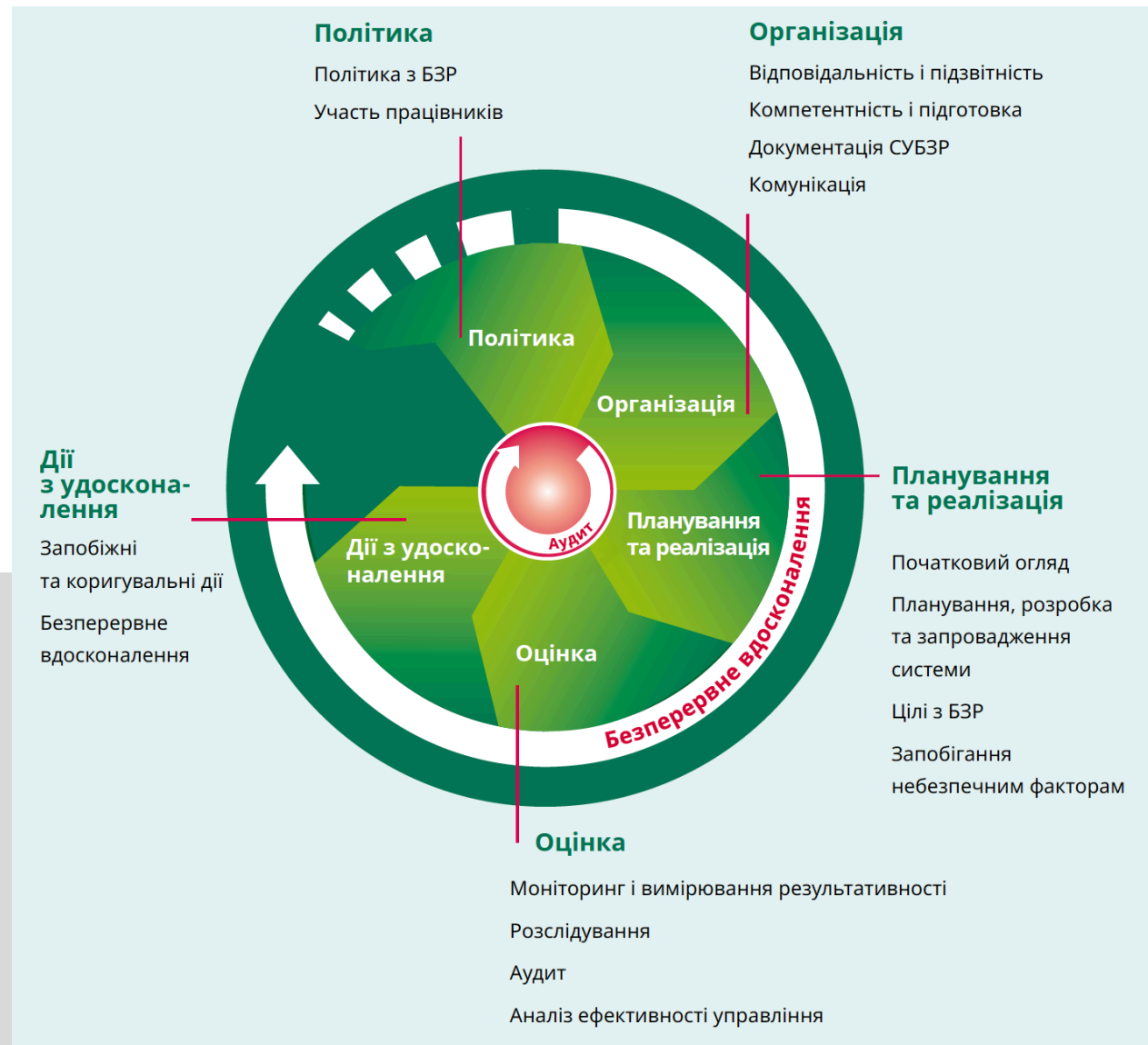
«Система» — це сукупність взаємозв'язаних елементів із загальною метою

► Система управління БЗР (СУБЗР)

Логічний метод, що дає змогу прийняти рішення про те, що необхідно зробити і як це зробити; контролювати процес досягнення цілей БЗР; оцінювати здійснені кроки; виявляти напрями покращення

- Зміст: політика, організація, планування та реалізація, оцінка та дії з удосконалення
- Обов'язки, зокрема дотримання нормативно-правових актів, — обов'язки **працівників** і **роботодавців**
- Необхідні рішуча прихильність і співробітництво всіх

Політика підприємства з БЗР

- ▶ Установлюється роботодавцем на основі консультацій з представниками працівників
- ▶ Описує запроваджену систему управління БЗР і включає детальний план обов'язків і заходів, які необхідно здійснити
- ▶ Основні цілі:
 - ▶ забезпечення безпеки та здоров'я всіх працівників
 - ▶ дотримання всіх відповідних національних законів, міжнародних стандартів, колективних угод, кодексів поведінки тощо
 - ▶ забезпечення участі підприємців у вирішенні питань БЗР шляхом залучення до планування, вжиття заходів, моніторингу й оцінки ходу виконання
 - ▶ безперервне покращення управління БЗР

► Політика з БЗР повинна відповідати законам і міжнародним стандартам

- Кожна країна чи регіон має власні закони та механізми забезпечення їх дотримання, які повинні відповідати міжнародним стандартам
- МОП відповідає за розробку міжнародних конвенцій і рекомендацій з питань праці
 - Близько 70 конвенцій і рекомендацій стосуються питань безпеки та здоров'я на роботі
- Додаткові настанови надаються в кодексах практики та посібниках

Політика з БЗР

- ▶ **Повинна бути викладена простою та зрозумілою мовою**
 - ▶ Заява про принципи – що ви вважаєте за потрібне та плануєте робити щодо БЗР
 - ▶ Організаційний розділ – хто і що робитиме, коли, як: і працівники, і керівники
 - ▶ Розділ щодо механізмів роботи – як виконуватимуться конкретні функції чи дії, наприклад, оцінка ризиків (використайте контрольні переліки) чи розслідування
- ▶ **Розроблену політику слід:**
 - ▶ Підписати, датувати й поширити на всій території підприємства
 - ▶ Заохочувати й детально пояснювати всім, зокрема новим працівникам
 - ▶ Регулярно переглядати, оцінювати й оновлювати

▶ Необхідні умови для реалізації політики з БЗР

- ▶ Спільна відповідальність і прихильність керівництва та працівників
 - ▶ У політиці слід визначити обов'язки та підзвітність
- ▶ Належні ресурси та засоби, зокрема робочий час працівників і керівників
- ▶ Навчання з БЗР, особливо членів СКБЗ
- ▶ Система повідомлення про нещасні випадки/аварійні ситуації і документація щодо перевірок, нещасних випадків тощо
- ▶ Сукупність погоджених стандартів безпеки

Вам необхідно буде

- ▶ Підтримувати контакт
- ▶ Застосувати в політиці правила звітування, збирання даних про нещасні випадки та захворювання, екстрені процедури та заходи з контролю
- ▶ Провести початкову оцінку ризиків і використати її результати як орієнтир для вимірювання досягнення цілей
- ▶ Установити пріоритети зменшення ризиків і реалістичні строки
- ▶ Провести інспектування робочих місць і здійснити нагляд за станом здоров'я

▶▶ Кожний відповідає за щоденну реалізацію цієї політики

► Розкажіть усім про вашу політику з БЗР та пропагуйте стандарти БЗР

- Усім працівникам – учням, неоплачуваним стажерам, адміністрації, новим працівникам і безпосереднім керівникам – необхідно розуміти цю політику та відповідні процедури
- Копії політики з БЗР повинні бути розміщені на дошках оголошень, щоб її бачив кожен
- Роздайте копії політики з БЗР членам СКБЗ, відповідним стороннім органам і представницьким групам (профспілкам/об'єднанням працівників)
- Пропагуйте необхідність дотримання цієї політики за допомогою зустрічей, плакатів і листівок
- Може знадобитися перекласти політику для мігрантів або інших працівників

Пропагування політики з БЗР

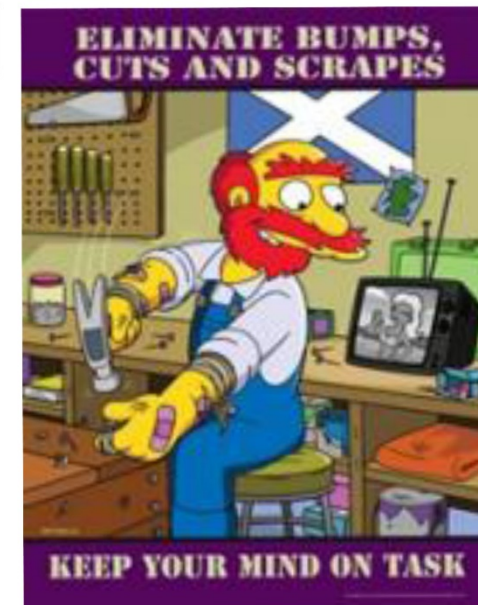
PERFECT&Co. OSH Newsletter

New OSH Policy ready for signing

Following approval at a meeting of the Joint Committee on Safety and Health, MG's new OSH Management Policy will be signed by the Managing Director on Monday 8 August.

The policy is the result of six months of intensive consultations with staff and unions and benefits from all of the ideas put forward during this time.

To launch the new policy, management will be holding a series of meetings, jointly with members of the JHSC, to brief everyone

Участь працівників: спільний комітет із безпеки та здоров'я (СКБЗ)

- ▶ Комітет, що складається з рівної кількості представників працівників і керівництва
- ▶ Працівники повинні висунути своїх представників або призначити їх на добровільних засадах
- ▶ Головна мета – консультиватися з питань політики, проводити оцінку ризиків і пропонувати рішення керівництву
- ▶ Забезпечує оперативний облік нещасних випадків і розслідує тяжкі травми/захворювання або смертельні випадки на роботі
- ▶ Проводить засідання мінімум раз на три місяці
- ▶ Щорічно оцінює політику з БЗР і стан її виконання

Організація

- ▶ Відповідальність за захист працівників та управління БЗР покладається на роботодавців. Вони повинні забезпечити, щоб політика та процедури з БЗР були відомі всім і прийняті всіма
- ▶ Компетентність і підготовка з БЗР: визначається роботодавцями, які забезпечують наявність у всіх відповідних осіб необхідної компетентності для виконання своїх обов'язків щодо БЗР
- ▶ Документація: її слід створювати, вести, переглядати й оновлювати за потреби з урахуванням розміру та характеру підприємства, а також доводити до відома всіх працівників, яких вона стосується. Вона може охоплювати: політику з БЗР, обов'язки, оцінку ризиків, перевірку робочих зон, професійні травми та захворювання, законодавство з БЗР тощо
- ▶ Комунікація: слід забезпечити обмін інформацією, вирішення проблем і реагування на них, урахування пропозицій працівників

Планування та реалізація

- ▶ Початковий огляд: аналіз СУБЗР і відповідних механізмів
- ▶ Планування, розробка та запровадження системи. Підтримує:
 - ▶ відповідність національним законам і нормативним актам
 - ▶ постійне підвищення результативності заходів із БЗР
- ▶ Встановлення цілей із БЗР:
 - ▶ Повинні бути узгоджені з національною нормативно-правовою базою та політикою з БЗР, оснований на початковому та подальших оглядах, бути вимірюваними, враховувати специфіку підприємства, зосереджені на безперервному посиленні захисту БЗР працівників, бути реалістичними, документально зафіксованими та доведеними до відома всіх відповідних рівнів, періодично оцінюватися й у разі потреби оновлюватися

Планування та реалізація

- ▶ Треба виявляти небезпечні фактори та ризики для безпеки та здоров'я працівників і регулярно проводити оцінку ризиків. Слід упроваджувати запобіжні й захисні заходи відповідно до ієрархії заходів із контролю. Процедури та заходи з попередження та контролю небезпечних факторів повинні:
 - ▶ адаптуватися до небезпечних факторів і ризиків, з якими стикається підприємство
 - ▶ регулярно аналізуватися й за необхідності коригуватися
 - ▶ відповідати національним законам і нормативним актам та відображати належну практику
 - ▶ урахувати поточний стан знань, зокрема інформацію та звіти інспекцій праці, служб безпеки та здоров'я на роботі, а також за необхідності інших органів

Оцінювання вашої СУБЗР за допомогою показників стану виконання

Установіть показники від самого початку, щоб ви знали, чого ви повинні досягти. Застосовуйте як загальні показники, так і показники для конкретної проблеми. Показники повинні бути:

- конкретними
- вимірюваними
- досяжними
- актуальними
- своєчасними

Інформацію слід здобути з матеріалів про результати інспектування безпеки, документації щодо нещасних випадків і професійних захворювань, звітів за результатами їх розслідування

Покращення слід вимірювати за допомогою візуального аналізу змін (наприклад, за допомогою фотографій, зроблених до і після запровадження відповідних заходів) і показників стану виконання

► Аналіз прогресу в діяльності СУБЗР

► Вам необхідно буде РОЗГЛЯНУТИ:

- плани, цілі, політику, процес і практику з БЗР; ТА
- облікову документацію, матеріали перевірок, дані про відсутність через хворобу, інші дані ТА
- що трапилося/не трапилося на місцях

► Вам необхідно буде ОЦІНИТИ:

- наскільки ефективним є кожний елемент системи БЗР (і вся система в цілому); ТА
- чого досягнуто і чого можна б було досягти в майбутньому за умови впровадження змін
- чи враховано в політиці з БЗР гендерні відмінності й чи заохочує вона охоплення всіх працівників

Аудит: моніторинг процесу компетентною незалежною особою чи групою.

Допомагає встановити, чи є СУБЗР достатньою та ефективною для БЗР працівників

► «Лише якщо ви знаєте,
чому ви потрапили в ціль,
ви можете говорити, що
навчилися стріляти з
лука».

Китайське прислів'я

Міжнародна
організація
праці

Заняття 7

Ужиття заходів

Соціальна справедливість, гідна праця

 ilo.org

Цілі заняття 7

Після цього заняття ви:

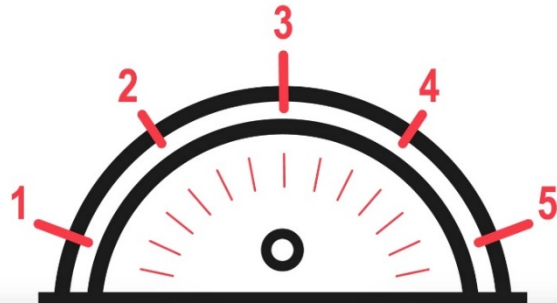
1. Дізнаєтеся про безперервне покращення БЗР
2. Впорядкуєте свої результати тренінгу
3. Складете свій план дій
4. Будете готові до вжиття заходів

Фото: ILO- Colombia_pictures

▶ Пропагування політики з БЗР

- ▶ Де ви поставили б стрілку?

Перелік ідей з удосконалення

Оцінка ризиків	
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Створення на підприємстві системи управління безпекою та здоров'ям на роботі (СУБЗР)	
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Ваш план вдосконалення діяльності підприємства (ПВП)

Приклади	№	Проект і заходи	Відповідальна особа	Показник стану виконання	Дата початку	Планова дата завершення	Фактична дата завершення	Примітки
	Створення спільного комітету з безпеки та здоров'я (СКБЗ)							
	1.1	Організувати наради представників профспілок підрозділів з трьома директорами для формування складу СКБЗ	Директор із персоналу	- Проведено дві наради, оформлено рішення - Відвідуваність кожної наради — мінімум 90%	10/1/11	10/3/11	26/2/11	Представники профспілки проведуть засідання у підрозділах для залучення працівників із кожного підрозділу
	1.2	Визначити бюджет і ресурс робочого часу для роботи комітету	Директор із персоналу	Письмова пропозиція подана на нараду представників профспілки та директорів	10/1/11	10/3/11	21/2/11	Пропозиція розглядається і буде остаточно оформлена на одній з наступних нарад
	Оцінка ризиків							
	2.1	Визначити підрозділ підприємства для проведення пілотної оцінки ризиків	Директор із виробництва / супервайзер з БЗР	Проведено дві наради, оформлено рішення	10/1/11	12/1/11	14/2/11	Звіт буде подано на наступну нараду директорів і представників профспілки
	2.2	Провести оцінку ризиків для виробничої ділянки	Директор із виробництва / супервайзер з БЗР	Заповнено шаблон оцінки ризиків, ужито заходів	15/1/11	28/1/11	21/2/11	

Вправа щодо заходів

1. Виконайте вправу «На фабриці» як четвертий крок оцінки ризиків, зазначивши у шаблоні відповідальних осіб і реалістичні строки виконання
2. У переліку ідей з удосконалення вкажіть, на яких ділянках підприємства слід проводити оцінку ризиків насамперед і чому
3. Які заходи потрібні на вашому підприємстві для розробки / вдосконалення / моніторингу СУБЗР?

Дякую за увагу!

Цей документ створено за фінансової допомоги Європейського Союзу.
Висловлені тут погляди жодним чином не повинні вважатися такими, що
відображають офіційну думку Європейського Союзу.
Перекладено українською мовою в рамках Проєкту ЄС-МОП «На шляху
до безпечної, здорової та задекларованої праці в Україні»
www.ilo.org/shd4Ukraine

Вправа 6. Рольова гра «Спільний комітет із безпеки та здоров'я»

Дійові особи: Цзянь, молода новонаймана працівниця лісопильного заводу «Цзю Нянь» (малого підприємства);

пан Ву, п'ятдесятирічний чоловік, безпосередній керівник Цзянь на лісопильному заводі.

Факти: *шість місяців тому погодилася, щоб Ву підвіз її на роботу, тому що дорога до роботи дуже довга і втомлива.*

Коли Цзянь сиділа в машині, Ву висловив коментар про те, як виглядає Цзянь, сказавши, що вона «по-справжньому прекрасна». З того часу Ву знаходить приводи для того, щоби «випадково» зустрітися з Цзянь на роботі: він підходить до неї, коли вона йде в роздягальню й назад, у їдальні й навіть коли вона спілкується з колегами. Він каже, що вона «повинна бути доброю з ним». Нещодавно, коли Цзянь відхилила його небажані звернення, він пригрозив «звільнити її», якщо вона не прийме його запрошення на прогулянку.

Наслідки: Цзянь нервує, відчувається ніяково, не може нормально спати. Вона вважає поведінку Ву неприйнятною.

Продуктивність її праці погіршується, як і її психічне та фізичне здоров'я. Налякана, у відчаї, вона доводить інформацію про своє становище до відома СКБЗ, як рекомендував їй один із членів профспілки.

Як член СКБЗ, що ви запропонуєте?